

SATUL ȘI ȘCOALA

REVISTĂ LUNARĂ PENTRU
EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT

S U M A R U L :

<i>N. Bănescu.</i> Spiru C. Haret	65
<i>Gheorghe Popa.</i> Sp. Haret și învățământul secundar	67
<i>I. Simionescu.</i> Bibliotecile școlare	70
<i>Ap. D. Culea.</i> Spre satul cultural	71
<i>I. Nisipeanu.</i> Fobia de pedagogie	73
<i>G. Tulbure.</i> Politica școlară.	75
<i>D. Goga.</i> Georg Kerschensteiner	77
<i>D. Goga.</i> Cecil Reddie	78
<i>T. Vâjdea.</i> Organizația învățământului primar în Cehoslovacia	79
<i>Valeria Marchiș.</i> Băgați de seamă !	80

PAGINA JURIDICĂ :

* * * Transferarea învățătorilor	83
--	----

PAGINA LITERARĂ :

<i>Teofil Bugnariu.</i> Țichindeal, gură de aur	83
<i>Radu Dumbravă.</i> Cioara și privighetoarea.	84
* * * Regulile ortografiei române	86

CRONICA :

Către cititori. — O aniversare: Poetul *G. Tutoveanu*. — Björnstjerne Björnson. — Un țaran suedez obține titlul de doctor în filosofie. — Câte școli, câți dascăli și câți elevi avem. — O interesantă descoperire arheologică lângă Cluj. — Un apel literar al „Astrei”. — Insemnări.

CĂRȚI, REVISTE:

Yrjö Hirn: Les jeux d'enfants. — *Dr. Axente Iancu*: Actualități în puericultură și pediatrie. — *I. Simionescu*: Calendarul gospodarilor. — *Marin Niculescu*; Spiru Haret, pedagog național. — *Stanciu și Iorgu Stoien*: Curente noi în pedagog. contemp. — *G. Tulbure*: Țara poveștilor; De vorbă cu satele. — *Simion Mehedinți*: *M. Sadoveanu*: Uvar. — *Ioan Licea*: Poezia populară. — *Dr. O. Apostol*: Paradisul Satanei. — *Boabe de grâu, Hyeron*. — *Poșta redacției*.

Institutul de Arte Grafice „ARDEALUL” Cluj, strada Memorandului No. 22.

Satul și Școala

Correspondența pentru redacție:

Constantin Iencica Str. Mărzescu No. 21, Cluj.

Correspondența pentru administrație:

Dimitrie Goga Str. Bob Nr. 13, Cluj.

Abonamentul 120 lei pe an pentru învățători ; 150 lei pentru școale și comitetele școlare.

*

Răspândiți această revistă printre prieteni și cunoștințe ; în ea se oglindesc ideele și acțiunea celor cari doresc ridicarea satelor și a școlii primare.

*

Cine nu înapoiază, în timp de 10 zile dela expediere, exemplarul ce i s'a trimis, este considerat abonat și așteptăm costul abonamentului.

*

Amintiți-Vă că hârtia, tiparul și lucrul sunt scumpe ; revista se susține numai din abonamente. Trimiteți-ne deci, neîntârziat, costul abonamentului pe adresa Administrației.

*

În loc de chitanță, numele abonaților se trece pe pagina a 3-a a copertei.

Manuscrisele primite la redacția nu se înapoiază.

*

Lucrările și revistele primite la Redacție vor fi amintite la Bibliografia acestei reviste. Rugăm revistele să accepte schimbul.



SPIRU C. HARET.

„Asociația profesorilor universitari“ din Cluj se unește, prin glasul meu, cu un sentiment de adâncă pietate, la această comemorație, ce evocă astăzi una din cele mai luminoase figuri ale generației trecute. Timpul, care toate le mistuie și le acoperă în colbul uitării, nu va putea șterge nici odată amintirea omului de care se leagă cea mai trainică operă a școlii.

Spiru Haret a avut, cu atâția dintre marii săi contemporani, viziunea clară a puterilor energiei românești. Un spirit nou, generos, trezit de frământările prevestitoare ale zorilor acestui veac, sufla, acum vre-o treizeci de ani, asupra vieții noastre publice. Infruntând serioase piedeci, pe care în totdeauna tradiționalismul rău înțeles le opune nouilor avânturi, o generație de entusiaști a pornit atunci a proclama cu tărie, ca cel dintâi imperativ al Statului nostru, ridicarea materială și morală a păturii celei mari a țării.

Scoala era chemată să joace în această operă cel dintâi rol. Ea și-a aflat în Spiru Haret omul providențial. Cu o stăruință pe care numai moartea a putut-o frânge; cu un devotament care a pus în jurul frunții sale aureola de apostol, el s'a așezat la lucru hotărât, stărnind acea minunată mișcare de răspândire a luminii, de ridicare a conștiinții populare, ce va rămânea, de sigur, cea mai frumoasă pagină a

vieții Statului nostru dinainte de războiu.

Ca toți adevărații reformatori, Spiru Haret n'a lucrat numai în suprafață, ci mai cu seamă în adâncime. Dărămând zidurile înguste ale școlii, ce-o izolau în mijlocul satului chiar, el a scos-o din sfera mărginită a Abecedarului și Aritmeticii, a ridicat-o la înălțimea unui sacerdoțiu, deschizând larg cercul activității sale asupra marelui mulțimi. Dacă este, în genere, un adevăr banal că orice instituție înseamnă ceva în viața oamenilor nu atât prin canoanele scrise ce-i hotărăsc regimul și-i definesc chemarea, cât mai ales prin suflul ce închide într'însa, puțini înțelegeau și pe atunci a face din acest adevăr un principiu cardinal. Haret a înțeles acest lucru, și marele său merit a fost de a fi știut să trezească, în sprijinul ideii sale, entuziasmul învățătorimii. Scoțând-o din chiliile mucegăite ale școlii, el a aruncat-o îndrăzneț în arena vieții încremenite a satelor, a făcut dintr'însa oastea disciplinată și eroică a noului apostolat.

Increderea desăvârșită ce i-a arătat, iubirea fără lingusire, îndemnul și răsplata dreaptă, fără demagogie, au ridicat îndată prestigiul învățătorilor, punându-i, alături de preoți, în fruntea satelor trezite la viață. Ei au putut pregăti astfel, într'o vreme relativ scurtă, acea admirabilă conștiin-

ță a maselor, manifestată cu atâta avânt în zilele grele ale luptei pentru unitatea națională.

Școala secundară, pârghia culturii superioare a unui popor, a primit, prin aceeași adâncă înțelegere a lui Spiru Haret, organizarea dela 1898, care a pus-o alături de cele mai bune școli din Occident. Pătruns de chemarea poruncitoare a vremii, tot el a pus bazele învățământului practic la noi. Universitatea, căreia cu strălucire i-a aparținut, a primit dela dânsul o serie de inovațiuni înțelepte, care au deschis învățământului superior, mumificat prea adesea într'un formalism perimat orizonturi nouă și largi.

*
Numai treizeci de ani au trecut de atunci, onorată adunare, și un noian de prefaceri au zguduit din temelii edificiul Statului nostru.

Făcând bilanțul școlii românești, în acest interval, cu toată durerea ce simțim, nu putem să nu constatăm *regresul*. În perioada politică a României Mari, fiecare guvern, fie care Ministru — și se numără duzini, în nestabilitatea fatală a regimului popular — ține a trece posterității „reforma” sa, a înscris pe frontispiciul școlii numele său. Legiferări pripite, măsuri unilaterale, cârpeli și amputări tot mai nefericite se succed amețitor, în ritmul chaotic al vremii de după războiu.

Și dacă valoarea morală a școlii nu stă, cum spuneam, în zidurile ei, oricât de strălucite sau ori cât de umile, ci înainte de toate în sufletul ce vibrează între acele ziduri, aceleași desolante constatări ni se impun. Situația fără exemplu a corpului de învățământ, de sus până jos; scăderea, zi de zi, a prestigiului imens de care se bucura mai înainte; neputința în care e pus a-și împlini cu râvnă misiunea; descurajarea ce coprinde tot mai mult

sufletele de cărturari ale acestui popor, — toate chiamă astăzi, ca o mângâiere, în mintea noastră figura strălucitoare a lui Spiru Haret. Ea ne apare cu atât mai impunătoare, pe soclul neclintit al operii lui de titan.

Pigmei își vor săpa, cu ostentație, numele pe acest durabil soclu; vor sculpta, cu alaiul pompelor oficiale, la granitul său, maximele înțelepciunii lor: ele vor apărea urmașilor ca acele copilăroase zgârieturi de nume și reflexii, ca acei naivi *graffiti*, la care se oprește adesea curiozitatea arheologului, pe nemuritorile monumente ale clasicității greco-romane.

Noi, onorată adunare, cari l-am cunoscut de aproape, sau am crescut la umbra reconfortantă a operii sale mari, cu emoție ne închinăm astăzi la evocarea numelui său. O clipă, glasul de profet răsună iarăși în inimile noastre, în care altarele unei credințe stau să se surpe azi. În mijlocul scăderii generale, datoria noastră față de memoria lui scumpă e de a nu lăsa să se năruie opera ce a clădit, de a ne păstra credința, de a ne îmbărbăta și, prin ruinele sămănate azi în calea noastră, a întreține atmosfera, așteptând ca adevăratul urmaș al lui Spiru Haret să apară între noi.

Se vor strânge atunci iarăși rândurile risipite ale oștirii, din toate colturile în care zac azi neștiuți mândrii *lampedephoroii* vor alerga în jurul său, cum zid au făcut în jurul nemuritorului Haret, de binecuvântată memorie...

N. BĂNESCU

Prof. Universitar

Notă. Cuvântarea aceasta și cea următoare, a dlui Gh. Popa, au fost rostite în ședința festivă a învățătorilor din Cluj, organizată pentru comemorarea lui Haret.

SP. HARET ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR.

În numele Asociației profesorilor secundari, secția Cluj, aduc salutul meu frățesc colegilor din învățământul primar, de cari ne simțim legați nu numai prin structura organică a învățământului nostru, ci și printr-o strânsă și prețioasă colaborare în lupta pentru revendicările profesionale. Cunoscând munca și greutatea, cu cari luptați, înțelegându-vă noblele frământări și aspirații, profesorii secundari Vă arată, prin glasul meu, cât de mult se simt înfrățiți cu D-voastră în această luptă de fiecare zi pentru ridicarea culturală a poporului, ca și pentru înălțarea în valoare și prestigiu a unei bresle de-atâtea ori neapreciată și pe nedrept desconsiderată.

Acest sentiment frățesc ne stăpânește cu deosebire azi, când Asociația generală a învățătorilor din România și-a propus să sărbătorească, după cuviință, amintirea lui Spiru Haret și când secția D-voastră ne-a făcut cinstea să ne invite a spune un cuvânt de omagiu pentru opera aceluia, care a conceput și realizat, în cea mai mare măsură, închegarea organică și pe temelii de nesdruncinat, a întregului nostru învățământ.

Nimeni altul decât Spiru Haret n'ar fi fost în măsură să îndeplinească fundamentală operă. Cu inteligența lui vie, cu judecata lui clară și disciplinată prin înalte studii matematice, prin puterea lui de muncă totdeauna metodic organizată, prin curățenia sentimentelor lui ca și prin onestitatea și desinteresarea tuturor acțiunilor, prin severitatea aspră față de sine însuși — pentru a putea fi sever față de cei mici, — prin iubirea lui nețărmurită de țară și de neam, Spiru Haret nu era numai omul capabil de toate inițiativele necesare și de toate înfăptuirile rodnice, ci și animatorul și exemplul viu care poate crea nervul vital, motorul de acțiune al unei legături. Școala lui Haret a fost și este încă o școală vie,

fiind o școală a realităților și fiind sfințită de sufletul de apostol al acestui mare educator. Prin opera lui se trece în istoria învățământului românesc dela faza dubuirilor la faza înfăptuirilor de ansamblu, organice, ținându-se seama de cele trei mari realități ale învățământului: realitatea de educat — copilul —, mediul în care și pentru care se face educația și, în sfârșit, de cea mai însemnată realitate a învățământului care este educatorul însuși. De aceea opera lui Haret prezintă un ansamblu foarte cuprinzător de înfăptuiri, în care intră reforme ale învățământului teoretic de valoarea legii învățământului secundar din 1898, realizări în domeniul învățământului practic, ca introducerea învățământului agricol în școala primară, școala normală, în seminarii și chiar unele licee, înființarea școalelor inferioare și elementare de agricultură, a școalelor de economie casnică și gospodărie rurală, a învățământului agricol ambulant și a revizorilor agricoli, în sfârșit măsurile pentru încurajarea și îndrumarea cooperatiei, cum și toate acțiunile de propagandă, prin cari Spiru Haret urmărea ridicarea din întunec și sărăcie a clasei țărănești.

Alții sunt chemați, în cadrul programului acestei adunări, să zugrăvească personalitatea lui Haret în lumina tuturor înfăptuirilor lui. Eu, ca profesor secundar, voi releva numai câteva din principiile legii învățământului secundar din 1898, pentruca să vedeți cât de mult școala lui Haret, mai mult decât cea de azi, era o școală a realităților.*)

1. Prin această lege s'a creat gimnaziul unic, cu un ciclu complet de cunoștințe și cu examen de absolvire la sfârșit, astfel că absolventul putea trece la cursul superior de liceu, școalele superioare de

*) Petru Rășcanu: Istoricul inv. secundar, Iași 1906, pg. 132 și urm.

comert, sau alte școli profesionale, ori rămânea în viața privată cu o sumă de cunoștințe bine echilibrate.

2. S'a conceput un singur gen de licee, având cursuri comune pentru unele materii, dar și 3 secțiuni: clasică, reală, modernă, în cari elevii puteau urma, potrivit aptitudinilor lor, cu preferință anumite studii. Astăzi, când avem liceu unic, după atâtea reforme ale inv. secundar profesorii doresc reîntorcerea la școala lui Haret și cel puțin secția Cluj a asoc. prof. sec., discutând problema unei noi reforme a învățământului, a cerut bifurcarea cursului superior într-o secție cu caracter mai pronunțat literar și alta cu caracter mai pronunțat științific.

3. S'a desființat concursul pentru re-
rutarea corpului didactic secundar și s'a înlocuit prin examenul de capacitate, la care se cere și absolvirea unuia din cele două seminarii pedagogice universitare. Azi, printr'o lege nouă, s'au înlocuit examenele de capacitate iarăși cu concursul. Legea nu s'a aplicat încă și convingerea noastră este că ne vom întoarce și în această privință, la sistemul lui Haret.

4. Toți profesorii sunt declarați inamovibili, după anii de încercare din timpul provizoratului. Ei nu pot fi cenzurați, permutați, suspendați sau îndepărtați decât în urma sentinței unei comisii de disciplină alcătuită din 2 profesori universitari, luați de pe o listă aleasă de facultățile respective și un președinte numit de ministru. Principiul inamovibilității și comisiei de disciplină a rămas până azi cu modificări în ce privește aplicarea. Prin stabilitate profesorul a fost sustras în mare măsură influențelor politice. Haret, spre deosebire de atâția alți bărbați politici, a știut să pună un mare partid politic în serviciul ideilor sale de reformă școlară, câștigându-și pentru aceasta adversități contra cărora a luptat cu perseveranță, căci, — după vorbele lui, mai greu este de luptat im-

potriva partizanilor politici, decât împotriva adversarilor.

5. Noii legi a învățământului trebuie să-i fie adaptată o nouă programă analitică, care a fost elaborată după o metodă de lucru deosebită de cele întrebuintate azi și care iarăși face onoare sistemului haretian. S'a format, din Mai, o comisie de 80 persoane, profesori universitari, aceștia din urmă în majoritate. S'au stabilit cadrele generale și orariul, s'a împărțit comisia în sub-comisii, după specialități. În Decembrie s'a întrunit din nou comisia plenară și a pus lucrările la punct; s'a făcut o întinsă publicitate acestor lucrări. O comisie mai restrânsă a lucrat apoi pentru a armoniza și a reduce la proporții raționale unele programe prea dezvoltate. Lucrările au fost supuse consiliului general, care a ținut uneori câte 2 ședințe pe zi și una noaptea. S'au chemat în sânul consiliului mulți profesori competenți, pentru a-și susține părerile lor. Lucrarea consiliului general a fost discutată de consiliul permanent împreună cu inspectorii generali și astfel, supusă sancțiunii regale, a apărut programa analitică în „Mon. Of.” la 1 Aprilie 1899, adică după un an de intensivă muncă. Azi, cred că ați observat cu toți, că suntem mult mai grăbiți și reformăm învățământul, ca și programele, uneori de pe o zi pe alta, pentru că trecem printr'o mare nestabilitate politică și pentru că reformatorii, mai puțin modești decât Haret, care a lucrat cu atâția colaboratori, țin să lase pecetea personalității lor asupra legiuirilor școlare — de-atâtea ori pecete a arbitrarului și incapacității.

Din cele expuse până aici am putea să tragem concluzii, că școala organică și vie, care vrea să corespundă realității sufletești a copilului ca și realității mediului social, pe care tinde să-l îmbunătățească, onorează în așa grad pe realizatorul ei, încât amintirea lui va fi neștersă atâta timp, cât interese vârstale neamului nostru vor fi legate de a-

această școală. Dar noi suntem aici și ca organizații profesionale. Am lipsi dela datoria noastră, dacă nu am accentua cu acest prilej, că amintirea lui Spiru Haret ne este deosebit de scumpă și pentru că el a știut să prețuiască la adevărata ei valoare cea mai însemnată realitate a învățământului, care este învățătorul și profesorul. De aceștia a legat soarta tuturor legilor lui, ca și a tuturor planurilor și acțiunilor lui pentru ridicarea vieții poporului de jos. Lor le acorda încredere, interes, sprijin, recunoaștere dreaptă și încurajare, când erau buni; severitate aspră, când erau răi. Voi da un exemplu, din cercul de interes al învățătorilor. Era în 1907, după potolirea răscoalelor țărănești. Rolul învățătorilor și preoților, în tristele evenimente, era judecat cu multă nedreptate. Mulți erau bănuși și acuzați ca instigatori. Haret face o amănunțită cercetare și constată, că în toată țara cel mult dacă au fost 9 preoți și 18 învățători, a căror vinovăție să fie încă în discuție; și încă dintre aceștia din urmă cel mai culpabil este un suplinitor. „Este oare rațional, este drept, ca pentru 27 de vinovați să se condamne un întreg corp de peste 11.000 de membrii?” — se întreabă Haret în raportul către M. S. Regele. Justiția va pedepsi pe cei ce vor găsi că merită”. „Ar fi chiar de dorit, ca pedeapsa lor să fie mai aspră, pentru că vina lor este mai mare, dacă ținem seamă de caracterul înalt al misiunii lor sociale”. Cei vinovați sunt puțini. Dar sunt mulți aceia, cari nu s'au sfiit „a se pune în calea devastărilor și, fără alt mijloc de acțiune decât vorba și autoritatea lor personală, să scape de multe ori averea și viața celor amenințați și să ferească regiuni întregi de focul răscoalelor. Asemenea fapte, scrie

Haret, vor trebui ținute în seamă, spre cinstea vecinică a preoțimii și dascălăimii rurale, și se cuvine să ne întărească credința pe care am pus-o în ele, la vederea reformei viitoare a stării sufletești și economice a țărănimii”. Haret propuse M. Sale să confere „Răsplata muncii” acelor învățători și preoți, cari în Martie 1907 și-au făcut cu vrednicie datoria lor. „Mulți dintr'înși și-au făcut — zice el — această datorie cu pericolul vieții lor, într'un timp, când numai faptul de a rămânea cineva în mijlocul răsculațiilor și de a încerca să-i facă să înțeleagă de cuvânt, era deja un act de mare curaj. Înaltul semn de bunăvoință al Maj. Voastre va reda întregului corp al preoțimii și învățătorimii rurale: tot curajul și energia de care are nevoie, și-l va arăta drept ceea ce în adevăr este în marea lui majoritate: harnic, modest, devotat și priceput muncitor pentru luminarea și îndreptarea spre bine a țărănimii noastre”. Cu o astfel de recunoaștere dreaptă nu este de mirare, că legiuirea lui Haret a câștigat viață și nu a rămas literă moartă.

Doamnelor și Domnilor.

Opera lui Haret, ca și personalitatea lui, este pentru noi toți ca o lumină vie. Prin multe umbre și ceață, ce le-au învăluit în anii reformelor grăbite de după războiu, noi privim cu 20 de ani în urmă și ele strălucesc în ceață și umbră, luptând să ajungă la o biruință nouă. **Pri-**virea severă și dreaptă a uriașului cu înima totdeauna caldă pentru noi ne chiamă, de dincolo de moarte, spre dânsul. Și noi simțim, cu toți, că am vrea să fim iarăși ucenicii lui Spiru Haret.... Este supremul omagiu, ce îl aducem astăzi.

GHEORGHE POPA.

BIBLIOTECILE ȘCOLARE.

Adevărul cam supără, dar trebuie spus: majoritatea bibliotecilor școlare sunt moarte sau numai de formă.

Inițierea lor de regulă se bizuie pe danii. Nu e săptămână în care să nu primesc un apel, ca și când aș avea depozite de cărți. Nu e zi aproape ca la *Cartea Românească*, singura editură care se îngrijește de cultura mulțimii, afară de *Astra*, să nu vie cereri pentru cărți gratuite. Tot ce s'a tipărit la *Casa Școalelor* ori de către *Astra*, s'a împrăștiat iarăși gratuit.

Daniile au un cusur. Chiar când se găsește cineva să doneze cărți, acestea sunt luate la întâmplare. Intr'o încercare pe care au făcut-o studenții ieșeni de a întemeia o bibliotecă într'un sat, au dus saci de cărți. Când i-am răsturnat spre alegere, și-au pus și ei mâinile în cap. Erau și cărți grecești, slavonești, englezești, cum au fost dăruite.

Așa se umple un dulap de cărți. Uneori și dulapurile sunt dăruite. Forma este împlinită. În foaia de inspecții, revizorul va scrie în dreptul bibliotecii: *există*. S'a terminat. După inspecție, dulapul e închis și lăsat în seama păianjenilor să țeară perdeluțe subțiri la geamuri.

Să nu ne ascundem după degete sau să continuăm a cadelnița și pe învățători. Destul politicienii se închină până la pământ înaintea mulțimii, dându-i tot ce-i trece prin minte, pentru ca la rândul ei să pună în urnă numele, de regulă a aceluia care a știut să se închine mai cu meșteșug, luând ca deviză: spune măgarului moș, până ce treci puntea.

Să lăsăm la o parte înșelăciunile reciproce și să vorbim când trebuie, verde.

Majoritatea bibliotecilor școlare nu numai că nu sunt potrivite satelor, dar rămân nefolosite chiar când cu-

prind cărți bune. Excepțiile? Doamne! Dacă n'ar exista ar fi vai și amar de capul nostru, deși mărturisesc, cu toată sinceritatea că atâta cât umblu prin sate, în lungul și latul țării, rar mi-a fost dat să întâlnesc o bibliotecă vie, în sensul că e folosită și de săteni.

La întemeierea unei biblioteci se cere însuflețire și dibăcie, pentruca să interesăm și pe săteni. *Trebuie* să cadă obiecțiunea că săteanul nu dă pentru cărți nimic. *Trebuie* să se găsească mijloacele pentru a-i deslega punga. Îscușința învățătorului pusă în joc, poate învinge greutățile, cum a știut un preot din Moldova să termine biserica, din ouăle adunate dela gospodine.

E mai bine ca o bibliotecă să conțină 100 de cărți bune de citit și cari să fie efectiv citite, decât în dulap de stejar să fie îngrămadite cărți grele și multe.

Slavă Domnului! Nu e lipsă azi de cărți ieftine pentru mulțime. Cu 500 lei, pentru un început, se poate forma o bibliotecă bună, cu cărțuțile scoase de *Astra*, din acele cuprinse în *Pagini alese* ori *Cunoștințe folositoare* tipărite în sute de mii de exemplare de către editura *Cartea Românească* din București.

Totul e alegerea cărților. Și în această privință stă slăbiciunea multor învățători. Ei nu știu ce cărți să aleagă. N'au de unde ști, căci chiar în revistele lor — le primese aproape pe toate — nu se cuprinde o rubrică, de dorit nelispită, asupra cărților apărute pentru popor. Nici chiar revista *Viața și Școala*, scoasă la centru de Asociația învățătorilor, nu se ocupă de această parte necesară educației învățătorilor. În școala normală nu se obișnuiește partea bibliografică, iar inspectorii habar n'au nici ei — după cum mi s'a întâmplat să constat. —

de cărțile ieftine și bune ce pot fi recomandate învățătorilor. „*Buletinul cărții românești*“ ce apare lunar la Cartea Românească, deși cu un abonament numai de 30 lei anual, nu numără între abonații ei pe revizorii ori inspectori — afară de câțiva — deși ar fi o publicație absolut necesară, căci anunță tot ce se tipărește în românește.

Problema bibliotecii, a înființării ei, nu intră în preocupările îndrumătorilor culturali.

Se recomandă într'una învățătorilor: Răspândiți cultura; răspândiți cărți în mulțime. Atât. În această direcție însă se cere și o anumită pregă-

tire, ca și în predarea unor lecții. Metodica bibliotecară e tot atât de importantă ca și cea a Geografiei ori a Istoriei.

Forma e îndeplinită de către cei de sus; o îndeplinesc și cei de jos. Rezultatul? Un dulap de cărți căpătate de pomană se adaugă mobilierului școlar.

Din cancelaria școlii și până 'n casa săteanului dela marginea satului este însă o cale atât de lungă! Biblioteca rămâne 'n școală și întunerecul în restul satului.

I. SIMIONESCU
Profesor universitar.

SPRE SATUL CULTURAL.

După alarmiștii statisticii școlare, satul cultural românesc este o anticipație prea de vreme pusă în discuție.

Cu trei părți din populația rurală netrecută pe la școală — cred acești superstițioși ai scris-cititului și puțin prețuitori ai culturii tradiționale — nu se poate înfiripa vreo alcătuire spirituală dincolo de învățământul obligat. Va trebui întâi de toate o cădere a puterilor înmânunchiate asupra școlii primare, pentruca din ea și după ea să se urzească satul cel nou cu atributele sale culturale. Numărăm destui dintr'aceștia cari văd numai școala primară a copilului dela 7—12 ani, din ansamblul problemelor atât de variate ale satului; cum s'ar zice, văd copacul fără pădure.

Și mai cred unii că nevoile satelor se pot deslega în succesiune și nu în concomitență, subordonându-le prea mult certificatelor de absolvire a cursului primar.

În sfârșit, avem încă romantici cari mai suspină după cultura milenară a satelor, ignorată în totul de școala formelor moderne. Aceștia cer

o întoarcere spre climatele ei.

Între aceste păreri de extremă, satul cultural stă la mijloc și crește din greu ca la o răscruce de drumuri.

Satele noastre continuă să trăiască subț două lumi. De cea veche nu ne îndurăm să ne destlipim; de cea nouă nu ne putem prea mult apropia, fiindcă nu e încă organizată. Două lumi în suprapunere, de multe ori în antiteză și mai arareori în comunicare spirituală între ele.

Deoparte stă folclorul, etnografia; cultura statică, aproape antievoluționistă, transmisă la popasuri, în grădini, la câmp, în jurul turmei, pe lângă vatră; muncă manuală arhaică, domoală și migăloasă până la istovire, încunjurată de spiritualitatea școlii șezătorilor seculare.

De altă parte, crește și se afirmă la sate cultura în forme cărțurărești, odată cu tehnica civilizației moderne.

Când într'un sat numeri zece mașini de semănat, de secerat, de treerat, mașini de cusut și autobuze de circulat; zece oameni cari montează și demontează aceste mașini, iar din vre-

mea războiului și până azi au mănuit câteva tipuri de mitraliere, apoi atâtea alte invenții la regimentele de tracțiune, de aviație, artilerie, marină, pe unde au trecut, au văzut cinematografe și ascultă radio, — e greu de admis că acest suflet nou mai poate fi satisfăcut numai cu basmele lui moș Teodor Povestescu și cu „foaie verde iarbă neagră“. Spiritului țărănesc tot mai comprehensiv, ca și ritmului muncii și al productivității rurale în prefacere, nu-i mai corespunde simplitatea naivă a artei de vatră. În golul format de aceste nepotriviri dintre muncă și cultură, au năvălit prin lipsa unei asistențe culturale organizate, gusturile de mahala și de oraș caricatură, de cari ne plângem atâta. Întârzierea satului cultural este provocată și dintr'o neînțelegere a oficialității. Conducătorii culturii de masse n'au văzut problema global, când s'au îngrijit numai de școala copiilor, ca să lase tineretul sătesc, fără a mai socoti adulții, în voia instinctelor lor elementare. A încărcă bugetul cu 4000 grădini de copii dintre 6—7 ani și cu nici un fel de școală — sau alt așezământ pentru cele două milioane de tineri între 15—20 ani în epoca când se pune baza profesiei și se conturează ființa lor morală. — vă las pe Dvs., cititori, să calificați greșala inițială. A doua pricină a stării pe loc în satul pornit spre desalfabetizare e însuși spiritul învățământului de acolo: uniform, abstract și formalist, întemeiat pe memorie (85%) și pe cărți (95%), nu se poate spune că dezvoltă dragostea de muncă. Prin închiderea ferestrelor spre viața locală, prin depărtarea școalei de lucrurile imediate, nefăcându-se nici un fel de legătură între activitatea spiritului și munca fizică, tinde spre desrădăcinare din mediu, decolorând uneori școlarii de specificul lor țărănesc, contrastând-o cu profesia părinților.

Foștii școlari dela 12 ani ne mai

având nici un contact cu vreun fel de școală, bibliotecă sau orice altă organizație sătească, după câțiva ani abia mai pot citi și scrie: devin analfabeți. Față de analfabeții totali, categoria analfabeților deveniți, este mereu în creștere. Rețineți paradoxul: Avem la sate școli analfabetizante. D. Profesor Gusti, Ministrul Instrucțiunii, a văzut problema în miezul ei când a anunțat deodată două reorganizări strâns legate între ele: Reforma școalei sătești printr'o adaptare la viața locală, și a doua, colaborarea instituțiilor de stat cu cele particulare pentru cultura tineretului și a adulților.

Adunarea societăților culturale se face și pentru găsirea împreună a mijloacelor practice de realizare a acestui deziderat: Organizarea satului cultural; ajutorarea lui pentru a ieși din improvizațiile sporadice de azi, creierea acolo unde i se simte lipsa noului așezământ cultural între școală și biserică, pe care vecinii noștri îl au mai de mult.

Satul cultural... e și nu e. Ici-colo pâlpaie manifestări culturale impresionante prin intensitatea lor. Nicăiri însă complect și cu nădejdi de lucru neînterupt și sistemizat. Avem sate (puține la număr) cu case culturale ridicate prin osteneala și jertfa sătenilor. În Dobrogea am întâlnit întâmplător țărani plugari cari urcaseră cu cititul până la romanele dd. Sadoveanu și Rebreanu. În Basarabia, pe alocurea, afli țărani cari cântă în cor la biserică. În Ardeal și Banat, barem, corurile sătești și fanfarele au atins o jumătate de veac și mai mult chiar.

Nu arareori dăm peste case țărănești gătite în cea mai aleasă artă rustică și ținute cu paza inteligentă a unei oarecari igiene. Sunt sate unde se pot număra 50—80 de foi zilnice, ce trec prin mâini țărănești. Munca agricolă, în apreciable creștere, se

îndrumează în tempo-ul productivității de formă modernă. Doctorul, doctoria, spitalul au intrat în necesitățile de viață ale săteanului în paguba medicinei empirice. Și a. m. d.

Satul cultural cel nou cu risipiri și însăilări, s'a pornit, fie și cu un

mers de melc, se mișcă totuși.

Soborul oamenilor de cultură care se va aduna la București, e chemat între altele să simfonizeze bunăvoințele lucrătoare, accelerându-le ritmul.

Să fie într'un ceas bun!

AP. D. CULEA.

FOBIA DE PEDAGOGIE.

Mulți din membrii învățământului, în deosebi din gradul secundar — de cei universitari e de prisos să mai pomenim, căci la ei e o dogmă înrădăcinată, că nu e nevoie de nici o pedagogie — desconsideră sau afișează o desconsiderare pronunțată față de pedagogie. Pentru aceștia, pedagogia e un mijloc de a întârzia în copilărie, pedagogul trebuind mereu să se coboare la nivelul copiilor, să copilărească totul: metodă, formă, limbaj, — și prin aceasta capătă și el cute de mentalitate copilărească. Mulți membri ai învățământului aspiră să evadeze cât mai repede dintre zidurile copilărimii, să se ridice la nivelele intelectuale înalte și să trăiască în atmosfera intelectuală adultă. Cu perspectiva aceasta dinainte, învățătorii și profesorii cari o adoptă, sunt lesne înclinați să creadă că nimic nu e greu nici pentru copii, că se poate trece fără greș și pagubă peste multe etape pedagogice, întârziatoare, spre a-i înălța mai de grabă spre sferele superioare ale abstracției și ideilor generale. Și câți nu sunt, cari mai cred în efectele pedagogice ale ocărilor cu termeni de zoologie domestică și chiar ale biciului și altor pedepse fizice degradante.

Am auzit adesea colegi spunând rătos (unii se mulțumesc numai să suradă ironic când aud cuvântul „pedagogie“): Mai slăbiți-ne cu pedagogia asta a voastră! Prea fi credeți pe școlarii noștri grei de cap, proști. Or fi așa copiii Nemților cari au inventat pedagogie asta chițibușară; copiii noștri sunt ageri la minte, vioi și deștepti și cu pedagogia voastră mai

mult fi proștiți. Ce de lucruri grele am învățat noi în școală, cât am muncit, rozând cartea și memorizând-o, și slavă Domnului, n'am murit. Acum e mania să se ușureze totul copiilor, ca ei să nu mai aibă nimic de muncit acasă, totul li se dă ca o mâncare mestecată gata, și li se creiază cât mai mult timp de jocuri și sporturi. Cum o să facem bărbați serioși din copii prea pătimasi pentru jocuri și sporturi? Ba fi facem barbari, brutali, sălbatici. Ei, pe vremea noastră... cât citeam și ne băteam capul, nu mâinile și tălplile, ca acum.

Deci e o aversiune mare, grozavă, în unele cercuri didactice față de pedagogie, care ar fi vinovată, memorocita de ea, de toate păcatele lumii ăștia mari. Și prin urmare tot ce facem noi, care ne ocupăm cu cele pedagogice în țara noastră, de când s'a început și la noi o mișcare de idei pe linia aceasta, e goală zădărnicie, curată pierdere de vreme și pentru copii, și pentru învățători!

Poate fi așa dar școală, și bună, și fără pedagogie-incurcă-minte. E destul ca învățătorul să știe el carte, carte multă, pentru ca s'o și dea copiilor cu artă pedagogică spontană, țâșnind din simplul fapt al acelei științe de carte, fără a mai trece prin nici un fel de psihologie și pedagogie. Cartea și bunul simț sunt toată pedagogia.

Simplificarea aceasta a pedagogiei are marele cusur... că e prea simplistă. Asupra acestui simplist nihilism pedagogic am avut și alte prilejuri de a vorbi și ne-am spus cuvântul nostru, hotărît po-

trivnic.

Revenim, însă nu știm pentru a cătea oară și cu riscul de a sătura pe alții cu astfel de reveniri, noi nu ne vom sătura de ele, cât timp le vom crede necesare. Dorința noastră vie ar fi să se facă cât mai iute de prisos toate aceste demonstrații privitoare la valoarea efectivă a pedagogiei.

Nu e o prejudecată crasă să crezi că știința materială însăși e și izvorul artei pedagogice? Cum? Forma, în care se înfățișează copiilor ideile, să nu aibă nici un preț, și să nu merite nici o trudă pentru ea însăși din partea învățătorului și profesorului? E un angrenaj indisolubil între a ști carte și a ști să împrăștiu altora cartea? Și să fie oare deajuns a transmite cunoștințele pentru memorizare și stăpânire pur intelectuală, rece? Dar ideile, ca să fecundeze, au nevoie de căldura interesului viu, așa cum orice vegetație are nevoie de căldura soarelui ca să-și dea roadele. Și ideile mai au nevoie și de lumina înfățișării colorate, artistice, pentruca să nutrească spiritul copiilor cu adevărat, să rămână în el ca puteri permanente și să-l provoace la încercări de gândire mai înaltă. Noi suntem adânc convinși, că numai știința prezentată artistic poate deveni un bun comun omenirii, — nu vorbim de aplicațiile ei practice, cari sunt acțiuni tehnice, mecanice, ci vorbim de câtă cugetare înaltă stă în fiecare propoziție științifică. Ca să fecundeze creierul cu gândiri înalte, cu o intuiție superioară despre lume și viață, știința trebuie să fie înfățișată nu numai clar, ci și cât se poate de atrăgător.

Sunt oameni de știință, cari se pricep numai să *refere* despre știința lor. Sfera lor de influență va rămâne restrânsă numai la clasa din care ei fac parte. Sunt însă și oameni de știință, cari se pricep să *infrumusețeze* știința, s'o *plasticizeze*, s'o *poetizeze*. Aceștia sunt oamenii de știință pedagogi cari explicătoază comorile cugetării științifice pentru toți. Știința în școală, ca să-și îndeplinească ade-

vărata ei menire, care nu e numai utilitaristă, ci și idealistă, trebuie să fie o știință nu pur referentă, ci precumpănitor poetizantă. Dar cum treci din domeniul referinței pure, reci, în domeniul înfățișării plastice, poetice, ajungi la poarta pedagogiei: Cum să plăsmuești știința pentru copii? Care e structura intuiției lor? Cum se naște în el interesul pentru observare și gândire? Cât durează etapele intuiției și cum se îndreaptă sufletul copiilor treptat spre etapele abstracției și generalizării? Iată atâtea mari probleme psihologico-pedagogice. Se poate face tabula rasa de ele în școală? Și presupunând că s'ar găsi profesori cari să explice știința bine, fără nici o pregătire pedagogică — cum se zice că au fost odată, în timpuri regretate, în epoca de aur când școlarii ieșeau „tobă de carte” din școală, și când nici nu gânduria la noi pedagogia — oare să fie deajuns atâtea pentru intelectualul care e, sau pretinde că e, profesorul? Nu e de esența intelectualității superioare nu numai să trăiască superior intelectualmente, dar să și înțeleagă cum trăiește astfel? Poate fi un intelectual fără curiozitatea psihologică a mecanismului logicii minții lui? Ar fi tocmai ca un gramofon, care reproduce cele mai frumoase simfonii, dar el nu le aude și nici nu înțelege mecanismul prin care aruncă în lume pentru altă valuri de armonii desfătătoare, cum le aude și le înțelege artistul virtuos. Profesorul, care crede că se poate dispensa de psihologie și pedagogie, isbutește poate să facă a se înregistra în creierul copiilor, ca pe o placă de gramofon, ideile pe care el li le comunică în formă rece referentă, și poate isbutește să-i facă să-ți reproducă „ca pe apă” știința astfel înregistrată, dar el nu va înțelege nimic din mecanismul acestei înregistrări sau reproduceri, neavând nici o curiozitate psihologică.

Fără această curiozitate psihologică, profesorul e un meșteșugar pur rutinar, empirist cras, și poate ști toată știința din lume, și poate fi suprîncântat de a

fi făcut din școlarii lui „tobă de carte”, educator făuritor de suflete nu va fi, ci cel mult un fabricant de copii-plăci de gramofon.

Fobia pentru pedagogie se explică desigur și prin excesele de zel în care au căzut unii pedagogi, cari, pornind și ei de la nobila idee, că trebuie înlesnit mecanismul înțelegerii pentru copii, au exagerat procedeele ușurătoare, au mișcât prea mult etapele lecției, uitând că și ei prea marea ușurare duce de-a-dreptul la plictiseală. Au încercat să dea știința prea dumnicată unor copii, cari au trecut de mult de faza mintală a dinților de lapte. Nu tăgăduim meritele și importanța pe care le-a avut această pedagogie la timpul ei, când domina în școli un total empirism. Ea a deșteptat interes pentru problemele pedagogice, într'un timp când aproape ei nu exista. Această pedagogie e, deci, o etapă istorică remar-

cabilă, cu netăgăduite merite și efecte. Dar printre efecte a fost și acela al exagerării formaliste, și și aici e de căutat izvorul fobiei cu care întâmpină azi mulți pedagogia. Această fobie e însă tot așa de puțin justificată, cât ar fi de puțin justificat să crezi că toate bancnotele sunt false, fiindcă s'au descoperit unele falsificate.

În locul afișării unei ignoranțe pedagogice voite, învățătorii și profesorii ar face mult mai bine să se apropie de psihologia copilului. Psihologia infanțită de azi, știință de pură observație și experimentare, e capabilă să delimiteze mai precis, de cum o putea face psihologia metafizică de altă dată, granițele între care trebuie să se miște pedagogia, spre a nu cădea nici în formalism excesiv, nici în libertate anarhică.

I. NISPEANU.

BCU Cluj POLITICA ȘCOLARĂ. Library Cluj

— Curențe și aspecte. —

Politica școlară a raționaliștilor.

Adevărata luptă de desrobire a statului de sub puterea regilor și de emancipare a culturii de sub dominația bisericii începe abia în veacul al XVIII-lea. Impulsul îl dau ideile liberale ale cugetătorilor veacului.

E veacul în care se naște știința.

Apar invențiile, apar mașinile. Fizica, Mecanica și Astronomia încep să deschidă cugetării alte orizonturi. Oamenii încep să raționeze. Raționamentul începe să alunge îngerii din cer. Până aci singura știință era Teologia. Ea te învăța să cumști pe Dumnezeu, făcătorul tuturor celor văzute și celor nevăzute și să te pierzi în contemplații asupra atotputerniciei și eternității Lui. Mai mult decât atât nu trebuia să știi. Dimpotrivă, dacă îndrăzneai să filosofezi de capul tău, erai declarat eretic și vrăjitor. Afurisirea, rugul sau închiziția erau sortite

să-ți bage mințile în cap ori să te trimită direct în muncile iadului. De acum însă cărturarilor încep a nu se mai teme de dogme. Se întorc cu spatele spre Roma și cu fața către știință. Biserica nu le mai apare o instituție divină, ci o simplă creațiune omenească cu toate greșelile și păcatele legate de om. O mare forță a sufletului, credința, este înlocuită cu evanghelia drepturilor omului. Autoritatea bisericii scade și deodată cu ea se prăbușește și autoritatea monarhiei.

Așa numiții raționaliști în frunte cu Montesquieu și Rousseau sunt precursorii spiritului modern în școală. Scrierile lor nu pun numai bazele psihologice ale educației individuale, ci și bazele programelor democratice ale organizațiilor politice de astăzi. Ei deschid lupta de clasă între noua burghezie și între feudalitatea aristocratică sau clericală. Dar lupta lor nu este încă destul de convinsă și

decizătoare. Spirite liberale și pozitiviste, iluminați și revoluționari, cari urăsc despotismul și autocrația, ei sunt cei dintâi cari proclamă sfintele drepturi ale eului împotriva autorității. În consecință statul îl consideră simplu instrument de stăpânire și de exploatare a clasei dominante. Totuși atitudinea lor față de spiritul tradițional e uneori timidă, altelei echivocă. Spiritul lor nu reușise să distrugă complet rădăcinile religioase și mai păstra încă unele resturi de iobăgie, care le fusese infuzată.

Din anumite scrupule rezultate de pe urma educației din copilărie, unii din ei sunt concilianți și în polemicile lor mai păstrează o doză de respect pentru majestatea ierarhică a bisericii. Lupta contra tradiției este totdeauna grea. De aceea trecerea dela o epocă la alta se face numai treptat și anevoios. Epoca aceasta de tranziție în politica educației o creiază raționaliștii și liber cugetătorii din apus. Ei constituie puntea de trecere dela lumea medievală la concepția modernă a politicii școlare de stat.

Abia acum se schimbă în adevăr concepția oamenilor despre stat. Statul nu mai este monarhul sau Papa dela Roma. El devine expresia societății, sinteza colectivității. Ca atare el intră ca factor determinant în educația mulțimii. Am ajuns la un moment epocal în istoria politicii școlare. De acum statul încetează de a mai fi servitorul bisericii. El este servitorul indivizilor cari îl compun. Primind acest bottez, statul își asumă trei obligațiuni mai însemnate: 1. Apărarea națională. 2. Paza ordinii și a liniștii interne. 3. Cultura poporului.

Din moment ce statul este eliberat de sub tutela bisericii și declarat expresia sintetică a societății, monarhul trebuie să devină și el expresia poporului, simbolul viu al Țării. Cu aceasta și concepția politicii școlare suferă o schimbare radicală. Cultura poporului intră de acum în atribuțiile statului. Mai mult decât atâtea. Școala este ridicată pe primul plan al preocupărilor. Prin educație se

poate schimba fața lumii! — Vestesc pedagogii timpului. Plecând dela credința că cu ajutorul școlii se poate schimba întreagă structura politică a unui stat și întreagă fizionomia socială a unui popor, problema educației primește de acum o supraștiință și un drept de întâietate asupra celorlalte. Incontestabil că educația este o mare forță. Dar efectele ei asupra spiritului sunt în funcție de timp. Și ele depind de un complex întreg de împrejurări. Idei și principii noi nu se pot traduce în practică decât după o luptă dâră și îndelungată cu vechile concepții. Iar rezultatele unor forme nouă de educație creiată pe cale legislativă se pot constata numai cu vremea. Tocmai așa și roadele politicii școlare inaugurate de raționaliști se ivesc abia mai târziu. Școala clericală face loc pe încetul școlii laice.

Rolul revoluției franceze.

Revoluția franceză reușește să introducă în politica școlară o idee radicală: dreptul tuturor de a se împărtăși de binefacerile luminii prin școală. Cu lozincă aceasta se realizează reforma cea mai epocală a spiritului european. Noua educație preconizată de ideologii revoluției diferă esențial de cea a popoarelor antice de care ne-am ocupat. Ea nu seamănă nici cu școala clericală a catolicismului din evul mediu. Școala cea nouă numită școala laică este școala masselor, a întregului popor. E mama școlii primare de astăzi. Acum se decretează pentru întâia oară obligativitatea școlară. Cartea devine obligatoare pentru toată lumea. Un formidabil avânt generos pentru cultura masselor. Protagonistii acestei reforme se iau la întrecere în realizarea idealului. Fiecare este autorul unui vast program de reforme culturale, sociale, pedagogice, monarhice, democratice, radicale, anticlericale, etc., etc. Exagerările și fantezia în alcătuirea de programe școlare se succed vertiginos întocmai ca în zilele noastre. Unii sunt

de părerea să se revină la ideea educației spartane.

Copilul dela 5 ani în sus să fie smuls dela sânul mamei. Să fie al statului. Alții susțin aberația că primul cuvânt al copilului nu trebuie să fie „mama”, ci „patria”. Este cea mai febrilă epocă de revoluție în politica școlară. Ideile gene-

roase pentru cultură răsar ca ciupercile pentruca imediat să fie strivite în fașie. Școala prinsă în acest vârtej și săltată dintr'o exagerare în alta ajunge firește într'o situație haotică. Frământările acestea cu toate rătăcirile lor au adus însă foloase enorme pentru educația și cultura omenirii.

G. Tulbure
inspector general.

GEORG KERSCHENSTEINER

Anul care se încheie a răpit printre alți pedagogi de seamă și pe *Georg Kerschesteiner*, cunoscut învățătorilor noștri din lucrarea sa „*Educația cetățenească a tineretului*”, tradusă în românește de C. Bondescu (în ed. Casa Școalelor).

Kerschesteiner a fost fiul unui mic negustor din München, care l-a pregătit pentru cariera de învățător. Făcând parte dintr'o familie foarte numeroasă (13 copii!) K. a cunoscut toate eforturile pe care le făceau părinții ca să-și întrețină copiii, dar și suflul lor bun și devotat, al mamei mai ales, fapt care a avut fericite urmări asupra celui ce avea să devină un mare educator.

În școala normală K. s'a remarcat la muzică și știință. După terminarea cursurilor normale el își dădu silința să-și completeze știința an cu an, până izbuti să-și ia doctoratul în filosofie.

A fost profesor de matematici și, după ce s'a făcut cunoscut prin seriuosele sale preocupări pedagogice, fu numit, în 1905, director general al școalelor din München.

Ceeace s'a realizat în timpul directoratului său înseamnă un vădit progres pentru școală în general și pentru școala müncheneză în special. K. a introdus munca manuală în laboratorii, ateliere, bucătării și grădini, transformând astfel vechea școală de carte într'o școală a vieții. În această

privință un merit deosebit a avut K. în organizarea cursurilor complementare pentru băieți și fete.

Ca orice inovator K. n'a fost înțeles de contemporani și n'a fost prea mult ajutat. Totuși, a perseverat în ideea de a da școlii un caracter practic, potrivit nevoilor economice ale societății.

Pentru deplina sa reușită în școală K. cerea învățătorului să fie perfect orientat și 'n ce privește cunoașterea individualității elevilor, și 'n ce privește societatea în care vor trăi ei. Factorul esențial care trebuie avut în vedere în educația copiilor după K., este formarea unei voințe tenace, până la dominarea de sine, în vederea scopurilor urmărite. Educatorul să fie un îndrumător abil care, după ce a luat cunoștință de individualitatea fiecărui elev, poate deștepta în ei nobile năzuințe și poate contribui la alegerea mijloacelor de realizare, fără să-i lipsească de plăcerea de a crede că ei au descoperit și scopul urmărit și căările care duc spre el.

Astăzi tot mai numeroase sunt școlile în care viața practică, utilă și necesară societății, este considerată ca una dintre cele mai însemnate ținte. De aceea, învățătorii care se silesc să modernizeze învățământul prin cunoașterea individualității și să-l înviioreze prin activitatea elevilor, să-și amintească în truda lor de acest apostol al muncii, care a fost *Georg Kerschesteiner*. D. GOGA.

CECIL REDDIE.

(1858—1932)

Alt mare educator spre care cu pietate trebuie să ne îndreptăm un gând plin de caldă recunoștință a fost *Cecil Reddie*, întemeietor al școlii noi dela *Abbotsholme* (Anglia).

În concepția lui C. R. o școală nouă înseamnă o școală însuflețită prin mijloace de învățământ neutilizate până la dânsul decât într'o mică măsură: viață în aer liber, sport, igienă, activitate științifică practică, toate realizate prin eforturile elevilor.

Școala lui C. R. a fost un câmp de experiență, în care el a muncit o viață întreagă, ca să realizeze concepțiile sale educative, ciudate câte odată, dar impunătoare în ansamblul lor în așa măsură, încât școala dela *Abbotsholme* a deșteptat pretutindeni, în țările de cultură, dorința de a se întemeia școli nouă.

Școlarii lui C. R. trebuiau să iasă din școală „bine pregătiți pentru viață”. De aceea școala se continua dincolo de pereții claselor, în curte, în grădini și câmpii, în grajduri și magazii, în raporturile directe ale elevilor mai mari cu negustorii, fabricanții, autoritățile, căci, deși școala a fost dirijată totdeauna de C. R., cu multă autoritate (deviza sa fiind: „*Libertatea înseamnă supunere legilor*”) — programul de muncă era realizat numai prin elevi. În felul acesta putea pregăti tineri perfect adaptați nevoilor vieții.

Școala lui C. R. a excelat prin deosebita atenție acordată educației fizice, limbilor moderne și științelor naturale.

În epoca în care a fondat școala sa — 1889 — ed. fizică era destul de neglijată, chiar și în Anglia. Meritul de a fi creat din sporturi prilejuri de educație fizică și morală, revine în mare parte lui C. R.

Pentru limbile moderne C. R. a folosit metoda directă (întâi limba, prin conversație și apoi gramatica) și *schimbul de elevi*, foarte uzitat astăzi în Occident.

La șt. naturale el a aplicat principiul observării directe care, deși teoretic era anterior experienței dela *Abbotsholme*, niciodată n'a fost aplicat cu atâta stricteță și folosul ca'n această școală.

Școala lui C. R. a fost o școală aristocratică. Ea n'a cuprins niciodată mai mult de 30 elevi. Fără îndoială că aceasta e o notă slabă. Dar noi nu trebuie să uităm, în primul rând, că C. R. a făcut o experiență educativă, cea dintâi în acest gen și că fapta sa a stimulat o seamă de pedagogi s'o repete, cu modificările cerute de împrejurări, astfel că în diferite țări avem astăzi școli nouă numeroase, și unele accesibile și celor modești, toate năzuind să realizeze prin opera lor tipul omului superior, complet pregătit pentru viață.

Nicăiri mai bine decât la noi nu sunt mai necesare și mai ușor de realizat asemenea școli și întemeindu-le nu numai că vom aduce un omagiu binemeritat inițiatorului lor, lui *Cecil Reddie*, dar vom servi cu adevărat interesele Patriei.

D. GOGA

ORGANIZAȚIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR ÎN CECOSLOVACIA.

Învățământul primar în Cehoslovaciă este obligator și gratuit pentru toți copiii dela 6 ani până la 16 ani împliniți și se împarte în două cicluri: școala primară cu 8 clase, pentru copiii până la 14 ani și cursurile de economie și gospodărie pentru copiii dela 14—16 ani.

Durata învățământului anual este de 10 luni pentru ambele cicluri.

În primele clase ale școlii primare, se urmărește îndeosebi pe lângă scopul formativ al educației, însușirea elementelor culturii generale, iar în ultimele două clase, se pune multă greutate pe educația cetățenească cu un pronunțat colorit național. Scopul principal al educației în acești ani, e să creieze buni cetățeni ai Republicii Cehoslovace și buni patrioți.

Caracterul învățământului în școala primară, e mai mult teoretic. Elevii primesc cărțile și rechizitele școlare în mod gratuit dela Stat prin direcțiile școlare.

Obligativitatea se aplică cu severitate. Pentru absențe nejustificate, se aplică amenzi școlare. Frecvența elevilor este regulată. După informațiile dlui Subinspector Marcuș, abia un procent din copiii obligați la școală, rămân analfabeți.

Ministerul Afacerilor Sociale, se îngrijește ca elevii foarte săraci, să primească îmbrăcăminte și hrană (o bucată de pâine și $\frac{1}{2}$ litru lapte pe zi).

CURSURILE DE ECONOMIE ȘI GOSPODĂRIE CASNICĂ.

Dela etatea de 14—16 ani băieții cehoslovaci, sunt obligați să urmeze cursul de economie, cu un program adaptat vieții locale, iar fetele, cursul de gospodărie casnică și grădinărit.

Cursul de economie se împarte în curs teoretic pentru lunile de iarnă (Noemvrie-Martie) și curs practic pentru lunile de primăvară și vară (Aprilie-August), când se îndeplinesc toate lucrările mai însem-

nate ale câmpului, dela arat și semănat până la cules.

Învățământul teoretic se face 8 ore săptămânal, iar cel practic 4 ore și anume, două zile câte 2 ore.

Pentru experiențele agricole, fiecare comună e datoare, să pună la îndemâna școlii primare o bucată de pământ îngrădit. Cunoștințele teoretice de iarnă, sunt urmate de demonstrațiuni practice, primăvara și vara.

În regiunile sesoase se învață în special cultivarea cerealelor și a legumelor, iar în cele deluroase pomicultura. Ca să evidențiem ce avânt a luat pomicultura în unele părți ale Cehoslovaciei, e destul să amintim că din localitatea Teceu (Tavcova) și jur, în anul 1931 s'au exportat peste 2000 vagoane de mere.

O parte din venitul grădinei școlare trece în beneficiul școlii, iar cealaltă în beneficiul comunei. Elevii încă primesc după absolvirea cursului, câțiva pomi alți și îngrijiți de ei.

Cursul de gospodărie casnică și grădinărit, se ține cu acelaș număr de ore ca și cursul de economie al băieților. La acest curs fetele învață croitul, confecționarea lîngeriei, pregătitul mâncărilor și grădinăritul. Primăria comunală este obligată să pună la dispoziția școlii o mașină de cusut pentru folosința elevelor.

CORPUL DIDACTIC.

Drepturi și datorii:

Învățătorii cehoslovaci, au următoarea pregătire: 4 clase secundare și 4 clase pedagogice. Grade în învățământul primar nu există, așa că chiar și învățătorul provizor, poate fi numit în posturi urbane. Salarul unui învățător începător, fără adaus familiar la orașele mari e de 950 koroane aproximativ și se urcă cu 11 gradații din 3 în 3 ani, până la vârsta de 35 ani de serviciu.

Cei cari vor să propună la cursurile de economie și gospodărie casnică, primesc

retribuție deosebită de salar, dar sunt obligați în prealabil să facă un curs pregătitor de 6 luni, pentruca să-și însușească cunoștințele teoretice și practice necesare pentru aceasta.

Activitatea școlară obligatorie a învățătorului, e de 28 ore săptămânal maximum (ca și la noi). Orice oră făcută în plus e plătită ca oră suplimentară.

ACTIVITATEA EXTRAȘCOLARĂ.

Fiecare învățător și învățătoare e obligat să facă în mod gratuit, 4 ore săptămânal, activitate extrașcolară ca, ținerea cursurilor de adulți, conferințe populare, coruri, șezători literare, etc.

EDUCAȚIA FIZICĂ.

Educației fizice i se dă o deosebită a-

tenție în școlăle primare în afară de instituția socolilor, — se va legifera și se va pune în aplicare începând cu 1 Ianuarie 1933 — gimnastica școlară obligatorie în anumite ore săptămânale, pentru băieți până la vârsta de 21 ani, când merg la armată, iar pentru fete până la 24 ani cel mai târziu.

INVĂȚĂMÂNTUL AMBULANT.

În cătunele răsfirate pe dealuri și munți, cari n'au școale, funcționează instructori, cu o pregătire egală sau inferioară celei a învățătorului, cari predau cunoștințele absolut elementare copiilor adunați într'o anumită casă de instrucție.

T. VĂJDEA,

Inspector școlar.

BĂGAȚI DE SEAMĂ!

Sunt unele lucruri la cari oamenii le zic „de nimic” și nu-și prea prăpădesc atenția cu ele. În preajma unui examen, stai aplecat zile și nopți întregi deasfrământați și obosești creierul cu chestiuni grele de înțeles, iar când dai de „lucruri de nimic”, întorci foaia. Și nu știu cum se întâmplă, adesea, să te întrebe la examen tocmai un lucru de nimic, foarte cunoscut, pe care, însă, mai întotdeauna, îl cam tragi de păr.

Adesea, pentru lucruri de nimic, se strică prietenii puternice; pentru lucruri de nimic, sunt cele mai multe certuri în familie; pentru lucruri de nimic, își neglijează omul lucrurile mari. Sunt mii de exemple. De aceea e bine, e bine de tot a nu neglija lucrurile de nimic. Vieța de toate zilele e țesută mai mult din lucruri de nimic, de aceea ne fac atâtea necazuri dacă nu ne oprim cât se cuvine asupra lor.

În școala normală ne băteam capul să deslegăm diferite probleme de geometrie și aritmetică, cari de cari mai încălțite; învățam istoria popoarelor vechi cu multe

amănunte; buchiseam cosmografia, chimia, geologia și multe altele și consideram că lucrurile de nimic” sfaturile profesorilor cari lăsau câteva momente materia ce-o predau și ne vorbeau de viața de dincolo de înnernat, viața de după luarea diplomei. Doar ne destindeam câteva clipe nervii și ne mulțumeam să zicem în gând: „s'ajung eu pân' atunci!...”

Ce mult aș vrea s'aud acum glasul profesoarei, care într'o seară, în orele de meditație între altele, ne spunea: „Băgați de seamă! Peste câteva luni veți fi în viață, va trebui să vă conduceți singure! Nu vă lăsați înșelate de iluzii! Vieța-i grea! Veți ajunge fiecare în câte-un sat, veți avea de condus o clasă. Să faceți lecții cu școlarii, ați învățat; dar fiind acolo, între ei, învățați să-i înțelegeți, învățați să-i iubiți!

„Veți găsi satul cu vieța lui, cu obiceiurile lui. Băgați de seamă, nu vă arătați dela început mari reformatoare. Multe vă veți duce prin Basarabia, Transilvania, Dobrogea, etc. Dacă locuitorii satului sunt de altă religie, nu fiți prea

ortodoxe. Dacă învățătorii pe cari-i găsiți acolo, sunt poate lipsiți de talentul de-a organiza coruri sau dansuri naționale, voi, cari în majoritate sunteți artiști în senzul acesta, nu vă ațiștați îndată cu serbări celebre. Aveți răbdare și băgați de seamă să nu jigniți pe nimeni cu atitudinea voastră.

„Apoi obiceiurile satelor sunt multe. Veți vedea tinere fete încălțate cu cisme ca huserii, ceace nouă nu ni se pare așa de grațios; le veți vedea înfășurându-și piciorul cu obiele până-l fac ca un buuc și apoi încălțându-și opinca; veți vedea în unele sate fetele și nevestele cu cămăși încărcate de cusături, pe când în altele, cămașa absolut albă, considerând înfloriturile și chiar curățenia prea amănunțită a femeii ca o dovadă de imoralitate. Veți vedea țărani umblând în toiul verii cu căciula cât un miel și iarna cu pălării de pae. Nu vă mirați! *Incercați să pătrundeți viața și nevoile satului și adaptați-vă ca și când ați fi crescut acolo.* Incetul cu încetul, *incurajați lucrurile bune și muncii pentru dezvoltarea și înflorirea lor,* iar prin mânuirea dibace a unei metode ce observați că ar avea succes, faceți-i să înțeleagă lucrurile, așa ca și cum ei le-ar fi observat, fără să aveți aerul că dați învățături“.

E adevărat. Țăranii sunt conservativi, sunt credincioși fără seamăn tradiției. De-aceia nu fac prea multă treabă conferențiarilor cari umblă prin sate cu traista cu învățături. Țăranii ascultă, dar se duc acasă și fac tot cum știu ei. *Trebuie acolo o candelă în care să se toarne untdelemn neconținut.* Lumina,, de câteva secunde, a unei lămpi electrice, le ia vederea, nu-i face să înțeleagă nimic și-i lasă iarăși în întunec. Învățătorul, iață factorul principal la care ne putem gândi, când e vorba de-o adevărată, de-o reală ridicare a satelor. Și o mare operă ar înfăptui învățătorul căutând, prin toate mijloacele posibile, *să ridice starea economică a satului.* Un biet conferențiar asuda vorbind unor săteni strânși în curtea școlii. Și anume, le vorbea despre profilaxia bo-

lelor. Stăruise mult asupra pericolului ce-l oferă consumarea laptelui dela vaci tuberculoase. Se luptase s'aducă cu el un teanc de tablouri cu care să-și întărească și să-și evidentieze cele spuse. În zadar i-a fost truda. La sfârșitul conferinței, un țăran mai guresc, zise: „Bine-ar fi, domnule, s'avem și ofiticoase, c'am mânca lapte bucuroși!...“

Aceste vorbe au găsit aprobare unanimă printre ascultători, cari dădeau din cap, aprobau cu.... „da, da, așa e...“ și-au fost ca un duș rece pentru bietul conferențiar. Amărit, își șterse sudoarea de pe frunte cu batista, își strânse tablourile și părăsi curtea școlii cu... „bună ziua...“

Un învățător găsi cu cale că-i de adăogat: „Pe d-ta n'o să te mai primim altă dată aici!“

În definitiv, sărmanul țăran, cu câteva vorbe, înfățișase minunat starea economică a satului.

Cu câțiva ani în urmă, funcționam la o școală din nordul Ardealului. Nu mai văzusem niciodată până atunci un sat de munte și mărturisesc cinstit că prima dată mi-a făcut o impresie penibilă. Casele acelea făcute din bârne de lemn, așezate simplu unele peste altele, nu te lăsau să bănuști, cătuși de puțin, că pe acolo locuiesc și femei. În schimb, dacă intrai înăuntru, impresia trecea dela o extremă la alta. Multiplele alesături, grele și migăloase ce le vedeai înșirate pe cuiere de-a-lungul pereților, diferite icoane, blide și ulcele simetric și cu mult gust aranjate, te făceau să înțelegi psihologia satului. Dar acest lucru nu mă interesa. Vorbele d-nei profesoare le uitasem de mult. Știam, doar, că am o clasă de condus după programa analitică și că în schimbul salariului, am datorția să prezint la sfârșitul anului elevii instruiți bine. Imi plăcea să-mi păstrez un aer de prințesă exaltată și nu pierdeam nici o ocazie să mărturisesc că „mă plictisesc grozav...“ „că viața dela sat e nesuferită...“ „e monotona“.

În definitiv, mai toți învățătorii cresc

de mici pe la sate, dar cei câțiva ani dela Șc. Normală îi fac să cunoască orașul și vieța orașului îi ispitește, pentrucă nu se gândesc serios la menirea și îndatoririle ce le au.

În fine, cu ocazia zilei de 10 Mai mă hotărâsc să fac o serbare în sătucul meu de munte. Mă pun pe lucru cu 2 luni de zile înainte. Nu știam însă, din simplă greșeala mea, că oamenii din satul acela nu prea aveau părere bună de 2 lucruri, și anume: cooperative sătești și serbări școlare. Iată de ce: de mult, pe vremuri, un învățător a strâns bani pentru înființarea unei cooperative. Talentat la vorbă, câștigase aproape toți țărani. Când a socotit că și-a făcut o sumă bunicică, a dispărut din comună.

De serbări școlare erau cam plictisiți. În anul 1922 sau 23, nu știu precis, fuseseră trimiși acolo, printr'o lege, 2 normaliști de cl. V. Aceștia, neavând altă distracție sau poate nefiind destul de pregătiți pentru a face altceva în școală, făceau serbări, aproape în fiecare Duminică. La drept vorbind și serbările au restul lor și trebuie făcute cu multă băgare de seamă. E greșit a se crede că țărani se pot îndopa cu produse artistice, sau mai puțin artistice, de tot felul, ca găștele cu porumb. Au și ei rațiunea lor și primesc cu plăcere într'un fel și într'o cantitate oarecare. Ei bine, ce putem spune despre o serbare școlară, la care am asistat personal și la care printre altele s'a cântat un fel de cor — ghiveci național — i se zicea în program, în care, „trăiască regele“ alterna cu „nu mă lăsa să mor Marghioalo!“

În fine, nu erau deloc dispuși țărani din satul meu să se prea îmbulzească la serbări, dar eu nu știam lucrul acesta. Am muncit cum muncește fiecare în asemenea ocazii.

În ziua serbării, tricolorul la poartă, copiii gata de executarea programului, ora începerii trecută de mult, dar în loc de generala adunare a sătenilor de care eram sigură, văd în curtea școlii câțiva

tineri, flăcăi și fete, cari glumeau între ei. Am avut impresia că oamenii aceia nu știu unde-i școala, n'au mai văzut de când sunt o serbare școlară.

M'am plâns la primărie. După câteva minute, am auzit toba bătând pe-o coastă de deal, iar în urmă, cel ce-o bătuse răcnea să-l audă tot satul:

„Să coboriți la oșcolă!... c'a fi comedie făr' de bani!...“

Mărturisesc sincer c'am avut impresia unui dezastru. Atâta grije și atâta muncă pusese pentru biata mea serbare, care ajunsese comedie făr' de bani.

Peste câteva zile, văd aproape tot satul în curtea școlii. Mă interesez și aflu, că învățătorul, colegul meu, ținea o conferință. Mare mi-a fost mirarea. Nu-mi puteam explica cum țărani, cărora îndeobște le plac mai mult serbările decât conferințele, prezintă în satul acesta o excepție. Asist și eu. Învățătorul le vorbește despre contractele de vânzare și cumpărare. Sătenii aveau acolo un notar, care, numai pielea le-o lua când îi cereau să le facă vr'un contract. Învățătorul vorbește liniștit, fără să facă aluzii la nimeni, despre îndatoririle cetățenilor când au nevoie de facerea unui contract. Sătenii îi serbeau vorbele. La sfârșitul conferinței, un puternic „să trăiască domnu învățător...“ ieși din piepturile lor.

Pentru prima oară mi-am adus atunci aminte de cuvintele profesoarei noastre: „Băgați de seamă! Observați întâi totul din jurul vostru! Încercați să pătrundeți vieța și nevoile satului și adaptați-vă ca și când ați fi crescut acolo!“

Și așa. După cum în preajma unui examen îți încarci mintea cu lucruri mari și cazi pentru lucruri de nimic, așa pățesc bieții învățători cari se duc uneori la sate doldora de carte, dar au cele mai mari decepții pentrucă consideră lucruri de nimic unele sfaturi și îndatoriri de importanță hotărâtoare.

VALERIA MARCHIȘ
Inv. Feleac—Cluj.

TRANSFERAREA ÎNVĂȚĂTORILOR.

În fața înaltei Curți de casație s. III, a venit în Oct. a. c. din nou în discuție o interesantă chestiune de drept privitoare la transferarea învățătorilor, care, prin particularitatea ei se pune pentru prima dată în fața justiției supreme.

Iată despre ce este vorba:

Două învățătoare: d-nele Maria Chirițescu și Lucia maior Dumitrescu, ambele funcționând la țară, au cerut transferarea într'un post devenit liber, în orașul Caracal. Petiționările sunt egale în grad și au interese identice familiare în Caracal (una având soțul magistrat, iar cealaltă ofițer în garnizoană).

Ministerul, luând avizul inspectorului respectiv, a transferat pe una.

A doua însă a făcut acțiune în contencios pe care Curtea de apel de Craiova a admis-o pe considerația că avizul inspectorului a fost nelegal dat, deoarece reclamația avea notă mai mare în grad decât învățătoarea transferată. Curtea nu s'a mulțumit chiar numai să anuleze transferarea procedă mai departe, obligând ministerul să transfere pe cealaltă învățătoare în postul liber dela Caracal.

Ministerul și învățătoarea a cărei trans-

ferare a fost anulată, au făcut recurs, cerând să se constate că instanța de fond a procedat greșit când a anulat transferarea și a transferat pe cealaltă învățătoare. S'a susținut anume că:

1. Transferarea învățătoarei a doua nu se putea face fiindcă nu avea avizul inspectoratului (cerut de art. 126 din Lege). Curtea de apel dacă socotea că transferarea este ilegală, nu putea decât s'o anuleze nu însă să transfere ea ca instanță pe altă învățătoare, fără avizul inspectorului.

2. Procedarea Curții de apel este ilegală și pentru faptul că atunci când este vorba de transferarea învățătorilor dela țară la oraș art. 126 în alineatul ultim derogă dela ordinea de preferință la transferări, înscrisă în primele sale aliniate și trimite la ultimele aliniate ale art. 118 și 119, în care se prevede că ordinea de preferință la transferările dela sat la oraș pentru învățătorii cu grad egal este vechimea în învățământ și nu nota mai mare în grad cerută de art. 126.

Înalta Curte a rămas în deliberare. Vom comunica hotărîrea în numărul viitor.

ȚICHINDEAL, GURĂ DE AUR . . .

Inecată în bură și în ploaie mărunță, ziua de 4 Decembrie a adus totuși clipe de însorită sărbătoare pentru Românii fruntașului ținut bănățean: desvelirea monumentului din Beciche-recul-Mic, al lui D. Țichindeal. Ploasa inițiativă a Asociației corurilor și fanfarelor din Banat, a adunat cu toate semnele potrivnice ale vremii, o mulțime de peste 15 mii de oameni în fața crucii de marmoră din care răsare figura dârză a vrednicului dascăl de dascălie, răzimată așa cum a fost

și în viață, de sprijinul întăritor și dătător de nădejdi, al crucii. Sutele de coruri și de fanfare, batalioanele organizate ale cântecului, sufletului, culturii și conștiinței românești din Banat, și-au închinat la 4 Decembrie pădurea lor de steaguri tricolore, amintirii vechiului precursor bănățean care mort de mai bine de o sută de ani, a știut să fie în colțul lui de țară un apostol al deșteptării și al conștiinței naționale.

Banatul a evocat prin tot ce are el

mai reprezentativ, — biserică, școală, societăți culturale și partide politice, — figura dascălului-preot al „preparandiei“ din Aradul Vechiu, evocare căreia i s'a alăturat și restul țării prin delegații dela această sărbătoare.

De ce acest impresionat omagiu al nepoților, amintirii omului peste a cărui viață și muncă, istoria curentă a manualelor școlare trece cu câteva rânduri anemice și sterpe? Pentru cărțile lui puține și ieșite de mult din conștiința colectivă? Pentru traducerile și fabulele lui „moralicești“?

Nu. Desigur că nu. În Țichindeal, bănățenii și-au descoperit însă pe acel precursor pe care l-a cunoscut ochiul departe văzător dincolo de învelișul aparentelor, al poetului, atunci când peste „Țichindeal, gură de aur“, a aruncat hlamida nepieritoare a versului. Această „gură de aur“ a deșteptării și renașterii naționale a fost sărbătorită. Opera vie, nu de cărți, ci de realizare de instituțiuni culturale, la temaia cărora Țichindeal a așezat prin învățăturile graiului său acel spirit național, care l-a purtat când în fața tribunalelor religioase sârbești ale tutelei spirituale a Carlovățului, când în fața celorla ale șovinismului politic maghiar.

„Gura de aur“, care a rostit la adresa acuzatorului său dintr'unul din procesele avute cu trufia bisericească sârbească: „dacă el se zice oțel, eu

voiu fi cremene“.

În Țichindeal a fost recunoscut simbolul luptelor prin cultură pentru naționalitate, și pentru credința manifestată în forme și graiu național. Simbolul tragediei de a fi răstignit pe crucea suferințelor naționale, împreunată cu cea a umilirilor religioase.

Și, — oare, se putea altfel? — în dărzenia precursorului, urmașii au găsit și o indicație pentru lupta spre desăvârșirea hotarelor țării, sentiment care se manifestă în inscripția monumentului.

„Steie acest monument — spure inscripția — strajă neclintită la hotarele aici nedesăvârșite încă ale Țării Românești, stâlp de foc de pe care să se reaprindă vecinic flacăra țichindeleană către toate generațiile ce ursovăi, ar lăncezi, s'ar clătina în urmărirea gândului final, uitând nedreptatea din 1919, pe frații cari au schimbat o robie cu alta, pe cei din Bitolia, uitând că granițele noastre nu sunt la Jimbolia, ci acolo unde le spală Dunărea și Tisa, unde Divul Traian le-a trasat nu fără un profund rost, imutabile și eterne latinități“.

Ridicând monumentul din Beciche-recul-Mic, sufletul bănățanesc pe acest Țichindeal l-a sărbătorit și din amințirea acestuia și-a făcut izvor de înviorare și de întărire în lupte și în credințe.

TEOFIL BUGNARIU

CIOARA ȘI PRIVIGHETOAREA.

(Fabulă care poate fi și didactică)

Intr'o zi de primăvară, cânta o privighetoare într'un cireș înflorit. Razele piezișe ale soarelui, în răsărit, se strecurau printre frunzele tinere ale pomului și așterneau pete de lumină argintie pe iarba fragedă a grădinii. Cânta privighetoarea tremurător și dulce, cântec plin și răsunător. Nu cânta pentru ea, ci cân-

ta soarelui care o încălzește, florilor care o înconjoară, pământului care o adăpostește. Ca orice artist, cânta de dragul cântecului, de dragul naturii înconjurătoare, cânta mărire lui Dumnezeu pentru grija ce i-o poartă.

Și trecătorii, posomorâți de grija zilei, alergând ca furnicile după treburi, înce-

țineau pasul când treceau prin dreptul cireșului, își descrețeau frunțile și se simțeau fericiți pentru o clipă, ascultând trilirile minunatei păsăruici.

*

Dar iată, așa din senin, greoaie, îmbrăcată în hainele ei de cioclu, se lasă din sbor o cioară și aducând cu ea aerul cadavrului de pe care sburase, se așază drept în vârful cireșului. Și nici una, nici două, îmbătăată de soare și cu pântecile plin, cioara închide ochii și lungind gâtul, ca să fie auzită până în depărtări, începe cârăitul ei strident și asurzitor.

Privighetoarea s'a uitat întâi nedumerită la acest nou oaspete despre care auzise că-i place să trăiască prin locuri murdare, că se hrănește cu hoituri și că-i place să-și facă cuibul prin turlle de biserică părăsite. Dar mai apoi s'a bucurat când a văzut că prin cârăitul ei a-fonic se silește să ia parte la bucuria acestei zile de primăvară timpurie. Și ca să-i rezerve o cât mai mare bucurie, bucuria de a fi văzută și ascultată de cât mai mulți, privighetoarea a încetat trilirile sale drăgălașe și a scoborât pe o crenguță mai jos, ascunzându-și trupșorul sub un mănunchiu de frunze.

*

A cârăit cioara o bucată de vreme. A tăcut privighetoarea cât timp a cârăit cioara. Dar trecătorii nu-și mai încetăneau pașii și nu-și mai descrețeau frunțile când treceau pe lângă cireș, ci-și astupau urechile.

Cioara, socotindu-și cârăitul ei mai de preț de cât melodia dumnezeiască a privighetorii, se umflă în pene ca orice prost îngâmfat — ați băgat de esamă că proștii sunt și îngâmfai — și zise:

— Hei, cumătră privighetoare, te-am dat gata! Când ai auzit glasul meu puternic, format și desăvârșit în corul nostru de cronicăitoare, în care eu fac solo și dau farmec simfoniei când întunecăm cerul cu suratele mele, tu ai găsit de cuviință să taci. Și bine ai făcut. Ai dovedit

prin asta că știi să apreciezi meritele cântului meu, care, de sigur, e superior suspinelor tale de poet amoretat.

Și zicând aceste, cioara își șterse pliscul însângerat, și pe-o parte, și pe alta, frecându-și-l de o crenguță înflorită.

Privighetoarea, după ce se gândi o clipă, răspunse:

— Surată cioară, te-ai cam înșelat în aprecieri. Eu n'am încetat cântecul ca să te ascult pe tine, pentrucă eu am convingerea, că, ori cât de prost aș cânta eu, totuși cânt; iar tu, ori cât te-ai sili să cânti, nu poți decât să cârăi. Eu te-am lăsat să cârăi ca pe deoparte să te bucuri, iar pe de alta să vadă toată lumea cât de prost te prezinți.

— Mi-am pierdut și cea din urmă părere bună despre tine, zise cioara umflată de supărare. Credeam că în adevăr ești modestă, așa cum se spune în toate cărțile de cetire. Dar cât de amar m'am înșelat! Cine de pe lume, ascultându-ne pe amândouă, ar fi atât de surd încât să n'aleagă că eu cânt mai bine!

— Eu, totuși, zise sfios privighetoarea, socot că nu se va găsi nimeni pe lume care să nu aleagă cântecul meu înaintea cârăitului tău. Tu mi-ai adus dovezi din cărți că eu aș fi modestă; dar tot în cărțile de școală sunt trecută ca regina păsărilor cântătoare. E, de sigur, o măgulire nemeritată. Dar eu bag de seamă că pe mine mă ascultă tot omul, iar de tine își astupă urechile.

— Știi ce? — zise cioara plină de orgoli și de necaz. Hai să facem o prinsoare: s'o luăm în sbor și să facem judecător pe primul ieșit în cale. De va zice că tu cânti mai bine, eu îți dau voie să-mi smulgi o pană din frumoasa mea coadă; iar de va zice că eu cânt mai bine, să-mi dai voie să-ți scot un ochiu. Te prinzi?

Privighetoarea se gândi: ce făptură de pe lumea asta se va găsi să n'aleagă dintre mine și o cioară? Înțeleg să stea cineva la îndoială când ar avea de ales între mine și mierlă, un sturz, un canar

ori chiar între mine și un puțigoiu; dar între mine și o cioară? Și răspunse:

— Mă prind!

*

O luară deci în zbor: cioara greoaie, mișcând rar și apăsător aripile, cu capul ridicat ca un bivoli când se întoarce seara dela păscut; privighetoarea sprintenă spintecând aerul ca o suveică ce trece printre firele de urzeală. Dar n'ayură mult timp de mers, că iaca, într'un șanț, cioara zări primul ieșit în cale: era un porc. Acesta, peste tot plin de noroiu, părea atât de mulțumit în mediul în care trăia!

Cioara se apropie de el și începu să-l gădile cu ciocul, cu ghiarele, cu coada și cu aripile, până ce văzu că deschide un ochiu.

— Bună ziua, domnule porc, zise miros cioara.

Și începu a-i povesti toată întâmplarea, iar la urmă zise:

— Te facem pe d-ta judecător. Să ne spui dar: care din noi două cântă mai frumos: eu, ori privighetoarea?

Porcul închise ochii, rămase într'o somnolență adâncă, își mișcă urechile să se apere de muște, apoi grohăi:

— Lăsați-mă să mă gândesc!

Și prin mintea porcului trecu următorul gând: pe mine nu mă interesează cântecul, nici soarele, nici florile. În adevăr, oamenii spun că privighetoarea cântă mai frumos decât toate păsările. Dar ce mă încălzește pe mine cântecul ei?

Ce folos am eu dela privighetoare? Pe când cioara, drăguța, cât ajutor nu-mi dă! Se așează pe spinarea mea, iar eu, bucuros, o port de colo, colo, pentrucă ea îmi scormonește lîpul de pe trup și mă curăță de insecte. Se cuvine dar să-i dau o răsplată. Apoi, într'un târziu, grohăi din nou:

— Fără îndoială, cioara cântă mai frumos. Are un glas dumnezeiesc.

Și când zise acestea se scărpină puternic de marginea șanțului:

— Ei, vezi? — sări veselă cioara.

Apoi adresându-se încrunțată privighetoarei:

— Așează-te să-ți scot un ochiu, cum me-a fost tocmeala.

Și i l-a scos.

*

Dar povestea nu se sfârșește aici.

Cioara a sburat veselă, croncănind, iar privighetoarea a rămas plângând pe o cracă uscată a unui pom din marginea drumului.

Iaca trece un om. Acesta văzând privighetoarea plângând și făcându-i-se inilă de ea, i se adresează:

— Dar ce supărare ai, dragă privighetoare? De ce plângi așa de tare de-ți sar penele de pe tine? Ce ți s'a întâmplat?

Iar privighetoarea, printre șiroaiele de lacrimi, povesti omului tot ce am povestit eu până acum. Și la urmă zise:

— Nu plâng că mi-a scos cioara un ochiu; dar plâng că am ajuns zile de acesea, să mă judece un porc!

RADU DUMBRĂVĂ.

REGULILE ORTOGRAFIEI ROMÂNE.

Ei

24. Terminațiunea de genitiv-dativ singular articulat a substantivelor feminine după forma nearticulată de genitiv-dativ singular, sau după aceea a pluralului ne-declinaarea I-ai și a III-a se orientează articulat. Prin urmare: *casei, bisericii,*

lumi, însă Academiei, etc., pentru a evita trei i.

Ie

25. La începutul cuvintelor *ie* se păstrează în general când se aude astfel în pronunțarea obișnuită; deci: *ied, iederd ief-tin, iele, ienupăr, iepure, ierbos, ier, ierna, ierta, iesle, ieși, iezor.*

Se scriu însă cu *e* formele promominale și verbale: *ei, ei ele, ești, este, eram, erai, era...*

Se pune *ie* și în mijlocul cuvintelor, ținându-se seamă de tendința de a restabili formele cu acest diftong, deși unii le pronunță cu *e*; se va ortografia prin urmare: *desmierda, fier, miercuri, mîez, piedecă, piele, piept, pierde, pierzi pietros* (dar *mei, nu mieu*).

Oa

26. Astfel, și nu cu *ua*, se scriu *budoar, culoar, toaletă, trotoar*.

VOCALE ÎN HIAT

27. În acord cu pronunțarea obișnuită, nu se suprimă în general *i* dintre diferitele vocale ce se întîlnesc în hiat fie că acest *i* este originar, fie că s'a desvoltat mai târziu. Se vor scrie astfel cu:

aie: *aieva, baie, baierd, bătaie, caier, clai, măruntaie, odaie, paie, păraie, taie, văpaie...*

ăie: *măiestru, măldieț, plăieș...*

ăie: *călcăie, întăietate, lămăie, mângăie, râte tămăie...*

eie: *cheie, condeie, creier, cutreier, femeie, greier, scântieie, treier...*

oaie: *droaie, foaie, ploaie, gunoaie, oaie...*

oie: *boier, cimpoier, ciocoiesc, îndoielnic, nevoie, oier, Ploiești, troiene, voie, voievod...*

uie: *bănuielnic, buiestru, cetățuie* (art. *cetățuia*), *cuie, duduie, fluier, gutuie, nuiele, săcuiesc, suie, suier, verzuie, vuiet*.

Nu se pune *i* nici la neologismele *alee* (art. *aleea*), *camee*, *epopee*, *idee* (art. *ideea*), *licee*, *procedee*, *tranșee* (art. *statuea*).

28. Terminațiunile *-ez* și *-esc* ale verbelor de conj. I-ăi și a IV-a rămân neschimbate (deci nu scriu *-iez* și *iesc*), indiferent dacă urmează după consoanantă sau după vocală: *agreez, perpetuez, alcătuesc, mântuesc*. Numai când tema se termină în *i*, acesta nu dispare: *înapoiez, întemeiez, tîmăiez croiesc* (dela *croiu*), *îndoiesc, trăiesc*.

Tot cu *-e* nu *-ie*, se scrie și după vocale persoana a treia a verbelor de conj. a

IV-a fără *i* în temă de felul lui *contribue, fîlfăe, trebuie, sgudue, șae*.

29. Cu *eea* se scrie pers. a 3-a sg. și pl. înd. prez. a lui *crea* (nu *creia*); *creează* (deosebit de *crează*, conj. lui *cred*).

Hiatul *iea* se păstrează în forma *vieată* (derivatele lui sunt: *viețui, viețuitoare*, nu *vețui vețuitoare*, cum scriu unii).

CONSONANTE

C

30. În derivatele lui *obiceiu, pace, veac*, sunetul *ce* dinaintea lui *n*, ajungând să fie rostit mai mult *ș*, se va scrie astfel: *obișnuș, pașnic, veșnic*.

31. Se pune *ch* în neologismele: *alchimie, chimie, chiromantie, chirurg*.

32. *Cv* corespunde lui *qu* latin sau francez în *acvariu, acvild, adecvat, antic(v)ar, consecvent, ecvator, ecvestru, elocvent, frecvent*. Se va scrie însă *acuareld, ecuație*, așa cum le-a fixat uzul și în pronunțare.

G

33. *Gv* redă pe *gu* fr. în neologisme ca: *lingvistică, sangvin* (se scrie însă și *lingvistică, sanguin*).

H

34. Inițial, se suprimă cele mai de multe ori în neologisme: *egemonie, emoptizie, emoragic, ermetic, idropizie, ierarhie, ieroglifă, igiend, iperbolă, ipertrofie, ipocrit, ipodrom, umor, umoristic*. Se păstrează însă în: *halucina, hazard, hexametrul, hidrogen, hibrid, himeră, hordă, horticultură, hotel*.

35. Cu *h*, și nicidecum cu *ch*, se scriu: *arheolog, arhitect, arhivă*; tot așa: *metempsihoză, psihiatru, psiholog, psihoză*. Scrierile *Hristos* sau *Cristos* sunt singurele admisibile (deci nu *Christos*).

J

36. Sufixul *-aj* din neologisme se scrie în felul acesta, când pronunțarea a ajuns să fie mai mult astfel: *așișaj, aliaj, avantaaj, balotaaj, curaj*, (deci și: *curajos, incurajaaj*, nu: *curajos, incuragiaj*); *miraaj, pasaj, patronaj, peisaaj, personaaj, șantaaj, tiraaj*. Se păstrează însă, firește, *-agiu* în: *naufragiu, omagiu, sufragiu*.

M

37. Cu *m*, nu *n*, se scrie prefixul *în-*, când e urmat de *b* și *p*: *îmbina, îmbrăca, împărți, împiedeca*.

S

38. Prefixul *des-* rămâne invariabil chiar dacă se găsește dinaintea unei vocale (când se rostește mai adesea *dez-*), dinaintea consonanțelor *b, d, r, l, m, n, r, v*, (pronunțându-se tot *dez*) sau dinaintea lui *che, chi, ghe, ghi*, (când se aude și ca *deș-, dej-*); se va scrie prin urmare: *desamăgi, desbina, deschide, desgheta, deslega, desmierda, desnaționaliza, desrădăcina, desvăța*.

39. a) Se pune *z* în prefixele *răz-, iz-, și bez-*: *războiu, răzbuna, răzgândi, răzlet; izbi, izlaz, izvor, bezmetic, beznă*.

b) Se scriu totdeauna la început cu *s* forme ca: *sbiera, sdrobi, sgomot, smeuc, smeură, scăpăiat*.

c) În corpul cuvintelor se scrie totdeauna *z* înaintea consonanțelor *b, d, g*: *năzbătie, brazdă, guzgan*.

d) Tot așa *z* în forme ca *groaznic, obraznic, paznic* (derivate din *groază, obraz, pază*), precum și în alte cuvinte terminate în *-nic*: *praznic, năpraznic*.

e) În toate celelalte cazuri, chiar dacă pronunțarea variază între *s* și *z*, se scrie *s*: *aghiasmă, catapeteasmă, cismă, glesnă, lesne, plăsmui, trăsni*.

X

40. Se întrebunțează în neologisme ca și la nume proprii și se scrie în prefixul *ex-*, chiar atunci când înaintea unei vocale se aude ca *gz*: *examen, exemplu există*. Pl. lui *fix, ortodox, prolix, sfinx* se scriu: *ficiși, ortodocși, proliciși, sfinciși*.

41. Forme intrate mai de mult în limbă se scriu cu *cs*: *îmbăcsi, ticsi*.

Z

42. Până la o nouă revizuire a ortografiei se păstrează *z* — după sistemul adoptat de Academie la 1904 — în neologismele scrise în alte limbi adesea cu *s* intervocalic; deci: *cauză, curiozitate, iluzie, poezie, sinteză* etc. Se va scrie însă: *asistent, aterisă, basm, disertație, disident, filosofie, furnisori, sesiune, vitesă, scrie-*

rea cu *z* fiind necorectă, scrierea cu *s*, nu *z*, se ortografiază și nume ca *Asia*.

La sfârșitul cuvintelor se pune *z* în forme ca: *abuz, acuz, aviz, burghez, caz, confuz*, dar *s* în: *concis, curios, precis* (deși se pronunță *preciz*); tot cu *s* trebuie *autobus*, (nu cum greșit, se obișnuște: *autobuz*).

Grupurile *ns, ls, rs* și *sm*, tot din neologisme, se păstrează astfel, scrierea cu *nz, rz, zm*, fiind neliterară; deci: *censură, consistent, sens, sensibil, tranșacție, tranșit; convulsiv, impulsiv; persista; cosmopolitism, pesimism*.

CONSONANTE DUBLE

43. *Ss*, admis în ortografia Academiei din 1904, pentru a se distinge omonimele: *casă, masă, rasă*, se înlătură.

44. Consonantele duble se scrie numai în cuvinte derivate din forme românești; astfel cele cu pref. *în-*, pus înaintea unui cuvânt începător cu *n*: *innăbuși, innegri, innoda, innot, innopta, innota*. Scrierile: *innainte, dinnainte, innălța*, sunt ejustificate.

Neologismele, chiar dacă în franceză, de unde au fost împrumutate, prezintă *mm* sau *nn*, se vor ortografia cu un singur *m* sau *n*: *comemora, imaculat; conațional, inova*.

45. Dublarea consonanțelor se va lăsa la o parte și în neologisme ca: *suggera, hip-pism*.

ACCENTUL

46. La vocalele finale accentul grav se suprimă. Nu se pune accentul nici în interiorul cuvintelor (spre a distinge forma omonime ca *ăcele — acête, soții — soții* etc.) decât în cazuri excepționale, când claritatea frazei ar cere-o.

NUME PROPRII

47. Pentru cele românești trebuie să se țină seamă de felul cum umii ca scriitori, etc., și le-au fixat singuri, chiar dacă se abat uneori dela normele ortografiei noastre. Pentru că *Alexandri* își însemna numele astfel nu se va scrie *Alexandri*. Tot așa se vor ține în seamă ortografiile: *Hasdeu, Negruzzi, Rosetti* (v. și numele

dela § 1).

48. Celor străine li se va păstra ortografia din alte limbi, d e.: *Homer*, nu *Omer*, afară de cazul când tradiția dela noi de câteva decenii le-a adaptat în parte la fonetismul și ortografia noastră: *Horatîu*, *Tucidide*, etc.

SCRIEREA CU MAJUSCULE

49. În afară de numele de persoane, continente, țări, orașe, etc., majusculele trebuie puse totdeauna la:

a) Substantivele etnice: *Român*, *Francez*, *Italian* etc. (greșit se scrie de mulți: *român* etc., care nu poate fi decât adjectiv: *limba română*).

b) Numele lunilor, care se vor scrie astfel: *Ianuarie*, *Februarie*, *Martie*, *Aprilie*, *Mai*, *Iunie*, *Iulie*, *August*, *Septembrie*, *Octombrie*, *Noembrie*, *Decembrie*.

c) Punctele cardinale: *Est*, *Vest*, *Nord* *Sud*.

50. Nu se întrebuițează majuscule la numele zilelor săptămânii: *luni*, *marți*.

ALĂTURĂRI ȘI DESPĂRȚIRI DE CUVINTE

51. Nu e ușor să se fixeze norme care să arate totdeauna când două sau mai multe cuvinte, pentru a forma numerele, pronume, adverbe etc., pot fi scrise la un loc sau despărțite — uzul decide de multe ori și în aceste cazuri. Totuși în general, se poate spune că scrierea e admisibilă:

a) Când cuvinte de prea multe silabe nu pot fi puse la un loc, pentru că li s'ar da un aspect rebarbativ.

b) Când vreuna din forme, chiar dacă nu apare cu întrebuițările ei obișnuite, trebuie totuși să-și păstreze independența.

Grupând după categorii gramaticale diferitele forme, scrierea lor în această privință se va putea aplica astfel:

NUMERALE

Scrise la un loc: *unsprezece*, *doisprezece*, *douăzeci*, *treizeci*...

Despărțite: *douăzeci și unu*..., *al douăzeci și unuia*....

PRONUME

careva, *celălalt*, *cestălalt*, *cineva*, *ceva*, *fie(ș)care*, *fie(ș)cine*, *fie(ș)ce*, *niciunul*, *ni-*

ciuna, *nicio*, *oare(ș)care*, *oare(ș)ce*, *ori(și)care*, *ori(și)cine*, *ori(și)ce*, *vericare*, *vericine*, *verice*, *vreunul*, *vreuna*, *vreo*, *ceea ce*, *cel ce*.

ADVERBE

adeseori, *alaltăieri*, *alaltăseară*, *alene*, *altădată*, *alteori*, *altunde*, *aparte*, *arareori*, *câteodată*, *câtva*, *cumva*, *deajuns*, *deasupra*, *decât*, *dedesubt*, *demult*, *deobște*, *deocamdată*, *deodată*, *deopotrivă*, *ca și de abia*, *de aiurea*, *de altfel*, *de almintrelea*, *de aproape*, *de asemenea*, *de atunci*, *de ce*, *de când*, *de fel*, *de geaba*, *de grabă*, *de îndată ce*, *de loc*, *de o parte*, *de obicei*, *de prisos*, *de pildă*, *de sigur*, *de tot*, *de unde*, *dimpotrivă*, *dinadins*, *dintradins*, *dinafară*, *dinăuntru*, *dintrodată*, *împotrivă*, *împrejur*, *înadins*, *întradins*, *înafară*, *înăuntru*, *întocmai*, *întotdeauna*, *întruna*, *nicicând*, *nicidecum*, *niciodată*, *numaidecât*, *odată*, *ori(și)când*, *ori(și)cât*, *ori(ș)cum*, *ori(și)unde*, *parcă*, *precum*, *primprejur*, *rareori*, *uneori*, *vreodată*, *de vreme*, *din contra*, *în curând*, *în deajuns*, *în deosebi*, *în deșert*, *în destul*, *în loc*, *în schimb*, *în sfârșit*, *înzadar*, *mai presus*, *nu mai* (deosebit de *numai*), *pe îndelete*, *pe unde*, *pentru ce*, *peste tot*.

PREPOZIȚII

dela, *despre*, *de pe*, *din*, *spre*, *în contra*, *în preajma*, *în spre*, *pe la*.

CONJUNCȚII

deoarece, *deși*, *asa dar*, *cu toate că*, *fiindcă*, *încât*, *pentru că*, *de aceea*, *de vreme ce*, *după ce*, *după cum*, *îndată ce*, *întrucât*, *măcar că*, *pe când*, *pentru ca*, *prin urmare*.

52. Ne dinaintea unui participiu prezent se scrie la un loc cu acesta numai când între ambele forme nu e pus alt cuvânt; astfel: *neauzînd*, *nevăzînd*; dar: *ne mai auzînd*, *ne mai văzînd* (bine înțeles, tot așa: *ne mai auzit*, *ne mai văzut*).

53. În expresiuni adverbiale sau prepoziționale formate cu *de*, între cuvintele care le alcătuiesc, se pune liniștea ori apostroful (când se elide o vocală). așa: *de-a-curmezișul*, *de-a-dreptul*, *de-a_lătul*.

C R O N I C A

CĂTRE CITITORI. Din cauza că un foarte mare număr de abonați și-au schimbat adresele, revista noastră a fost expediată cu oarecare întârziere. Rugăm pe toți abonații cărora nu le-au sosit numerele 1 și 2 din anul II să le ceară dela adm. revistei (Str. Bob 13, Cluj).

O ANIVERSARE. Poetul G. Tutoveanu (institutor la Bârlad) a implinit de curând vârsta de șasezeci ani. Iată-l deci, și pe el, trubadurul „Albastrului” și al „Tineretei”, urcând treapta celei din urmă maturități. Ne obișnuisem a-l ști mereu tânăr și avântat, așa că vestea aceasta ni se pare neverosimilă.

Indrăgostit de senin și de larg, poetul Tutoveanu a dat liricei românești poezii de un mare avânt și de-o limpeziciune cuceritoare, așezându-se cu cinste printre poeții post eminesciani de vază.

Cuvântul lui e clar, fraza simplă, stilul lipsit de extravagantă.

Alături de iubire, el a cântat pământul și patria, cu un elan interior care exclude peste tot bombasticismul sau emfaza. Sentimentul lui pentru glie este adânc și curat, iar exprimarea, directă și sinceră. Predilecția lui pentru plopi, i-a atras, pe drept, epitetul de „poetul plopilor”, iar duhul lui autohton, îl clasează printre poeții Moldovei.

Spirit de luptă și de credință în cele ale scrisului, George Tutoveanu a fost în regiunea unde trăește, un animator, un îmbolditor și un încurajator al tinerelor talente. „Academia Bârlădeană” este numai una din expresiile acestui elan literar.

Sexagenarului poet îi dorim sănătate și încă mulți ani de senin „albastru” — și de „tineretă” spirituală.

„Neamul Românesc”.

BJÖRNSTJERNE BJÖRNSSON. — Norvegia sărbătorește centenarul nașterii ma-

relii scriitor și patriot *Björnstjerne Björnsson*.

Toate țările civilizate s'au asociat la această serbare.

Românii au motive speciale să-și reamintească de acest scriitor care a fost pe vremuri un neînfricat și însuflețit apărător al naționalităților oprimite de Austro-Ungaria.

Celor ce doresc să cunoască ceva din scrisul lui Björnstjerne Björnsson, le recomandăm idilica povestire *Sinnöve Solbakken*, tradusă în românește și retipărită cu prilejul acestei aniversări.

UN ȚĂRAN SUEDEZ OBTINE TITLUL DE DOCTOR IN FILOSOFIE. — Din Upsala se anunță că zilele acestea se va desfășura o ceremonie interesantă la una din cele mai cunoscute Universități din Scandinavia: în aula ateneului, se va decerne titlul de doctor în filologie, „honoris causa”, unui țaran bătrân.

Este vorba de Patriciu Peterson, născut acum 79 ani în comuna Vallda, din provincia Halland. El mai locuiește și astăzi în căsuța sa de lemn, și a terminat după o muncă de ani de zile o operă științifică de mare valoare: a compus o gramatică a dialectului său, care diferă mult de limba suedeză, și a compilat un dicționar de 36.000 vocabule.

Afară de aceasta a cules multe fabule, legende și nevele din țara sa, ilustrându-le cu deseme primitive, dar foarte interesante. El a donat toate operele sale Universităților din Upsala și Lund.

Desigur cititorii revistei noastre citind rândurile de mai sus s'au gândit la viața satelor noastre atât de săracă în manifestări spirituale nu numai la țărani, ci chiar și la conducători. O lepădare de luptele politice se impune urgent, ca să nu alunecăm pe povârniși!

CĂTE SCOLI, CĂȚI DASCĂLI ȘI CĂȚI ELEVII AVEM. — Ministerul Instrucți-

nii a comunicat biroului internațional de educație de pe lângă Liga Națiunilor următoarele date statistice asupra învățământului nostru:

Avem 2080 grădini de copii cu 133.550 elevi și 2393 de învățătoare;

16.334 școli primare și complimentare cu 2.127.409 elevi și 40.511 învățători și învățătoare;

436 școli profesionale cu 47.684 elevi și 5292 profesori și maestri;

99 școli normale cu 17.083 elevi și 1662 profesori;

443 școli secundare cu 100.306 elevi și 6305 profesori;

10 universități și academii cu 33.846 studenți și 931 profesori;

8 școli de belle-arte și conservatoare cu 3310 studenți și 148 profesori.

Ar fi interesant un tablou comparativ cu alte țări, cari au o populație apropiată de a țării noastre.

O INTERESANTĂ DESCOPERIRE ARHEOLOGICĂ LĂNGĂ CLUJ. — D. Ioan Székely, învățător în comuna Vișta (Cluj), a înștiințat zilele trecute Comisiunea monumentelor istorice din Cluj, că la marginea comunei Mera, lângă calea ferată, a fost descoperită o piatră cu inscripție romană. La fața locului a sosit imediat o comisiune compusă din d-nii Ștefan Bezdechi, profesor universitar, directorul institutului de studii clasice; C. Daicovici, conferențiar și secretarul comisiei monumentelor istorice și O. Floca, asistent la institutul de studii clasice.

Membrii comisiei au stabilit că piatra descoperită e un miliarium (stâlp cilindric ce indica milele romane de-a lungul șoselelor), cu inscripția convenită, arătând că șoseaua s'a construit pe vremea împăraților M. Aurelius Antonius și Lucius Verus (161—169 după Cristos).

Descoperirea acestui miliarium, pe lângă faptul că îmbogățește numărul extrem de mic al acestor monumente în Dacia, mai are și importanța că fixează șoseaua romană ce ducea dela Napoca spre Porolissum.

Monumentul a fost adus și așezat în muzeul arheologic al institutului de studii clasice din Cluj.

Di Székely este un priceput colecționar de lucruri vechi. În numărul viitor al revistei vom publica părerea d-sale despre înființarea de muzee etnografice la sate.

UN APEL LITERAR AL „ASTREI”. *

D. profesor G. Bogdan-Duică, președintele secțiilor literare ale Astrei a fost îndreptățit, din partea acestei instituții culturale să scrie și să publice o istorie a literaturii românești din Ardeal între anii 1850—1916. În vederea acestui scop d. profesor G. Bogdan-Duică a publicat un apel către scriitorii, din care spicuium următoarele:

Dintre scriitorii acestei epoci trăesc mulți cari ar putea contribui cu lămuriri despre sine și alții (prieteni literari). Îi rog să ne ajute colaborând. Și anume: 1. scriindu-și date biografice exacte (cât de amănunțite); 2. indicând revistele și ziarele în care au publicat (și cele provinciale) lămuriri și multele pseudonime; 3. trimițând exemplare din operele lor.

Despre literații morți aș ceti bucuross documente, înapoiindu-le după citire. În vorba literați cuprind și pe femei.

Scriitorii sunt rugați să trimită informațiunile cerute pe adresa Cluj, Str. Berde No. 4.

INSEMNĂRI.

* Nemuritorului scriitor, I. Creangă, i s'a ridicat un bust în grădina Copou, în apropierea teiului lui Eminescu.

* Din indemnul dlui Claudiu Isopescu, conferențiar la Universitatea din Roma, dna Agnesina Silvestri-Giorgi, a tradus în italienește „Amintiri din copilărie” de I. Creangă, sub titlul „Ricordi d'infanzia”. Publicul și presa italiană au făcut o bună primire acestei opere.

De aceeași bună primire se bucură și o colecție de poezii populare românești, traduse în italienește de Luigi Salvini.

* La Vaslui a închis ochii în toamna.

aceasta bătrânul Const. Turcanu, veteran al războiului din 1877, care nu era altul decât „Peneș Curcanul”, atât de cunoscut și drag nouă din poezia lui V. Alecsandri.

* **PROGRESE TEHNICE.** Francezii au lansat cel mai mare vapor din lume „Normandie” ale cărui dimensiuni sunt: 200 m. lung.; 30 m. înălțime; 30 m. lățime; 30 milioane kgr. greutate. Acest vapor va străbate drumul din Europa în America în 4 zile și jumătate, putând duce câteva mii de persoane.

* **ȘCOALA TAȚILOR.** Obligația de a lucra departe de cămin, silește pe multe mame tinere să neglijeze îndatoririle lor față de copii. De aceea în Anglia s'au deschis școli speciale, în care tinerii soți sunt învățați ce îngrijiri să dea copiilor.

* Sub titlul „A FOST ODATĂ UN MIC COPILAȘ.— „Lumea ilustrată” (1933) publică pe scurt biografia câtorva oameni mari, precum: Masaryk, Mac Donald, Briand, Mussolini, Hoover, etc., care într'adevăr au fost odată niște biei copii lași săraci și au ajuns apoi prin muncă și prin voință conducătorii popoarelor.

* Pentru învățătorii cari predau în regiunea apelor, s'a ținut un curs de perfecționare la Constanța între 5—10 Dec. E o realizare fericită, care înseamnă că nu ne oprim numai la vorbe în ce privește adaptarea școlii la regiune. În Franța școlile din regiunea apelor au un program special din 1898 și ele urmăresc să creeze valori capabile să tragă din viața de pescar și de marinar toate foloasele posibile. Pentru poporul nostru, atât de puțin interesat de bogățiile apelor, o asemenea școală este o binefacere.

* Pregătirea învățătorilor spanioli se face după o nouă lege în modul următor:

Absolvenții de liceu vor putea da examen de admitere în școala normală, ale cărei cursuri durează trei ani. După ab-

solvirea școlii normale tinerii învățători vor face un examen de clasificare și vor fi trimiși, în ordinea reușitei, să facă practică de un an pe lângă diferite școli primare. După acest stagiu și cu avizul profesorilor școlii normale, practicantii vor fi numiți definitiv în învățământ.

Locurile în școlile normale vor fi strict limitate.

* **LA ACADEMIA ROMÂNĂ** o interesantă comunicare a făcut dl *Marzu Beza*, privitoare la legăturile noastre cu locurile sfinte. Dsa a descoperit 33 hrisoave și porunci domnești, datând din sec. 16, 17, 18 și 19 precum și trei evanghelii lucrate în Principatele noastre. În mănăstirea de pe muntele Sinai, dl Beza a descoperit portretul lui Constantin Brâncoveanu. Aceste descoperiri sunt o dovadă mai mult că biserica răsăriteană primea mari ajutoare bănești dela Voevozii români, cari erau considerați, pentru generozitatea lor, ca adevărați urmași ai marilor împărați bizantini.

* După indicațiunile dlui Prof. N. Iorga s'au făcut săpături la biserica Sf. Gheorghe din București și s'au aflat osemintele Voievodului *Constantin Brâncoveanu*. Descoperirea a produs mare senzație întrucât se știe că trupul Voievodului martir a fost aruncat de Turci într'o fântână părăsită. Adevărul e acesta, dar Doamna Brâncoveanu a făcut toate sacrificiile ca să aducă osemintele soțului în țară. O examinare științifică a osemintelor, făcută de Prof. Dr. Minovici, nu mai lasă nici o îndoială că sunt ale lui Brâncoveanu, deoarece pe o vertebră se cunoaște urma securii cu care i s'a rețezat capul.

În mormânt nu s'au găsit lucruri de preț, dovadă cu a fost profanat în decursul anilor.

E probabil că *Biserica ortodoxă va beatifica* (va sfinți) pe *C. Brâncoveanu*, ca unul ce a avut o vieată model, a dat Bisericii cel mai mare sprijin posibil și și-a jertfit viața pentru păstrarea credinței strămoșești.

C ă r ț i - R e v i s t e .

YRJÖ HIRN. *Les jeux d'enfants (Jocurile copiilor)*. Trad. în franțuzește din scandinavă de T. HAAMMAR.

O lucrare extrem de interesantă din toate punctele de vedere. Interesează nu numai pe poet, filosof, artist, sociolog sau filolog ci și pe învățători. Materialul e bogat și deși în aparență simplist și adesea cu fond misterios, totuși el ridică variate probleme. Studiul jocurilor copiilor este greu, dar negrăit de prețios. Hirn, autor ingenios și erudit, bazat pe numeroase texte, imagini, studii (o bibliografie foarte bogată), om cu o imaginație și simț artistic remarcabil, artist și poet, a scos un studiu minunat pe care-l recomandăm călduros învățătorilor, în speranța că citindu-l vor prinde gust în: 1. a culege cât mai multe jocuri și jucării de copii (p. expoziția de folklor regională); 2. în a aplica rezultatul muncii lor în această direcție; 3. în a aplica jocurile frumoase — regionale — (nu cele din cărți) în scop educativ.

Oboseala va aduce un folos multiplu: a) pentru știință; b) pentru folklor; c) pentru istorie; d) pentru pedagogie, etc., etc.

Dr. O. AP.

*

Docent univ. Dr. AXENTE IANCU, cunoscutul specialist ardelean în creșterea și îngrijirea copiilor și harnic publicist, a dat anul acesta la iveală un volum foarte prețios (453 pag., numeroase figuri și o copertă colorată de Demian), care cuprinde „actualități în puericultură și pediatrie”.

S'ar părea, la prima vedere, că se adresează numai corpului medical, consultând însă lucrarea, te vei convinge că e așa de bine scrisă, că poate fi de folos oricărei mame sau părinte, tuturor celor cari sunt pătrunși de adevărul: „copilul e viitorul unei națiuni” și celor cari sunt chemați a educa tineretul de ambe sexe.

Opera Drului A. Iancu merită toată lauda și o recomandăm stăruitor tuturor.

Se poate cumpăra de comitetele școlare. (lei 250).

Dr. O. AP.

*

A apărut CALENDARUL GOSPODARILOR pe 1933, în al 13-lea an dela apariție, scos sub îngrijirea Dlui Prof. Univ. I. Simionescu, de către editura Cartea Românească. Este unul din puținele calendare dela noi cu adevărat românești. Cuprinde bucăți alese din scriitorii noștri de seamă ca și din literatura populară; cuprinde chestii de geografie, istorie, știință, dar și snoave și chiuituri. E adevăratul calendar, asemenea celor scoase pe vremuri de Kogălniceanu și Eliade-Rădulescu. Numeroase figuri împodobesc textul; printre ele sunt chipurile multora dintre scriitorii noștri, iar icoana Invierii ori a preotului din fața altarului poate face podoba casei.

E calendarul care a străbătut mai adânc în satele din întreagă România. Pe lângă toate e și cel mai ieftin (24 lei). Se trimite ori cui expediază banii prin mandat, către Cartea Românească (Bd. Carol I, Nr. 3 București) dând adresa deslușită. Cei cari fac o comandă de 10 exemplare primesc unul gratuit.

E darul cel mai folositor ce se poate face cărturarilor din sat, deși nici celor din orașe nu le strică să-l aibă pe masă.

Învățătorii îl pot utiliza pentru șezătorile cercurilor culturale.

Cine l-a cumpărat odată, nu se mai poate lipsi de el.

*

MARIN I. NICOLESCU: *Spiru Haret pedagog național, cu o prefață a dlui Prof. G. C. Antonescu. București 1932. Prețul 50 lei (Comanda la autor Str. Reni 48 Buc.)*

In acest studiu documentat de 123 pa-

gini ni se dă în mod succint vieța și activitatea marelui om de școală pe care îl sărbătorește acum toată lumea didactică din țara noastră.

Cartea aceasta scrisă frumos trebuie să o cunoască fiecare învățător pentru a se inspira din activitatea spirituală a marelui dascăl Spiru Haret. N'ar trebui să fie întrunire învățătorească la care să nu se fi vorbit despre realizările pe terenul învățământului și al vieții economice înfăptuite de sărbătorit, care a iubit și a sprijinit atât de mult cât a trăit corpul didactic primar! Amintirea lui trebuie să trăiască încontinuu în sufletul învățătorilor.

*

BOABE DE GRĂU, anul III Nr. XV Sept. 1932. Această revistă este o podoabă pentru fiecare bibliotecă. Nrul pe Septembrie conține un studiu interesant despre trecutul Capitalei noastre, însoțit de o mulțime de gravuri cari reprezintă scene din vieța orașului. Poate fi de folos la lecția de Geografie, când se predă despre Capitală. Tot în acest număr se continuă publicarea romanului: *Nopti la Hanul din Antimovo*, datorit talentatului scriitor bulgar Iordan Iovcov, care a funcționat ca învățător în Dobrogea Nouă. O cronică bogată încheie numărul.

*

STANCIU ȘI IORGU STOIAN *Curente noi în pedagogia contemporană, Cultura Românească, București, 1932. Prețul 90 lei.*

În această carte se expune pe înțelesul învățătorilor șase probleme de seamă ale pedagogiei moderne: 1. Psihologia modernă și metodele noi pentru cunoașterea individualității; 2. Democratismul ca principiu educativ; 3. Problema cultivării maselor; 4. Activismul în pedagogia contemporană: Școala activă; 5. Metoda centrelor de interes și 6. Localismul educativ.

Cartea aceasta scrisă limpede poate fi o călăuză în mâna fiecărui învățător, dornic de a-și îmbunătăți metoda de predare și a de-a înțelege cât mai just ros-

tul pe care-l are în mijlocul vieții sătești.

Ea deschide perspective noi pentru înțelegerea școlii primare românești, care trebuie să-și cristalizeze forma datorită influenței mediului înconjurător.

GH. TULBURE: Țara poveștilor, edit. Națională S. Ciornei. Prețul 65 lei.

Prim această carte literatura noastră pentru copii s'a îmbogățit cu o lucrare de valoare.

Micii cititori se vor putea plimba în dragă voie în lumea fantastică marcată de cadrul celor 10 povești însoțite de planșe colorate, datorite penelului excelentului pictor Konrad Hönlich.

Valoarea acestei cărți este garantată de talentul de bun povestitor al dlui Gh. Tulbure, care este cunoscut ca un adânc cunoscător al sufletului copilăresc.

Aceste considerații sunt un îndemn pentru cititorii revistei noastre ca să nu lipsească pe copilașii lor de plăcerea de a citi, cu prilejul sărbătorilor, o admirabilă carte de povești atât ca fond cât și ca înfățișare tehnică. (C. I.).

GH. TULBURE: De vorbă cu satele. Oradea, 1932. (64 pag). Sub titlul acesta distinsul publicist ardelean dl Gh. Tulbure, inspector general școlar, publică o seamă de cuvinte pentru cărturarii satelor. Sunt articole scurte și sugestive de toată actualitatea. Fie că fondul lor este patriotic, cultural, școlar sau social, în realitate toate sunt vorbe apostolești, vibratii de patriot și îndemnuri de propagandist al culturii. Sunt chemările și sfaturile unui Român, unui om de credință, unui luptător pentru ideal. Scrise cu acel bun simț și stil ales propriu autorului, care cucerește și convinge ușor, lectura acestor articole este o adevărată plăcere pentru cititorii dela țară, cărturarii și plugarii deopotrivă. Vechiu scriitor și intelectual de elită, dl Gh. Tulbure face parte din pleiada acelor îndrumători culturali, care atunci când au de spus un cuvânt pentru lumea satelor, înțeleg să-i dea o hrană sănătoasă și de real folos sufletesc. De aceea cărticica

aceasta se recomandă dela sine și merită să o aibă fiecare cărturar și țaran știutor de carte în biblioteca sa. Se găsește la Librăria Românească și la autor. Prețul 24 lei.

În numărul viitor al revistei noastre vom reproduce câteva pagini. (N. C.).

*

SIMION MEHEDINȚI. De curând s'au sărbătorit cei treizeci de ani de activitate universitară a dlui Profesor S. Mehedinți, dela Universitatea din București — printr'un volum omagial, unde se împletesc probleme diferite și studii interesante.*

Acest volum de închinare se deschide cu *bibliografia* operilor profesorului, trecându-se dela *Aspectele caracteristice din viața populară dobrogeană* (de Al. P. Arbore), la studii întinse de geografie umană și istorie medievală românească, ca cel *Despre Vlahia Asăneștilor*, al dlui Giurescu. Predomină lucrările de *geografie umană*, ca cele ale Dlor Șt. Manciuța, asupra *Elementului românesc din câmpia Tisei și Carpații Nordici*; Sabîn Opresan, cu *Contribuțiuni la transhumanța din Carpații Orientali*; Tiberiu Mcrariu cu cele *Câteva contribuțiuni la oeritul Evreilor Maramureșeni*.

Etnografia, pentru care sărbătoritul are înclinațiuni speciale, este reprezentată prin studiul dlui R. Vuia, intitulat, *Etnografie, etnologie, folklor. Definiția și Domeniul*. Vin apoi lucrări cartografice ca cel semnat de I. C. Băcilă, *Hărți geografice asupra Țărilor Române între 1800—1856*; și A. Florinescu, *Inceputurile hărții internaționale a lumii la scara 1:1.000.000*.

Urmează lucrări de domeniul geografiei fizice și chiar de geologie. Dintre cele de geografie remarcăm unul foarte important datorit dlui G. Vălsan, *Elemen-*

tul spațial în descrierea geografică, articol de un interes științific excepțional.

Studiile din volum nu urmează o grupare după ramurile de studiu. Pentru cazul nostru interesează însă *Bibliografia operilor profesorului S. Mehedinți*, de I. Roșca. Din cea mai sumară examinare a acestei liste bibliografice, te încredințezi că geograful și etnograful sărbătorit, a lucrat în mai multe domenii. În acest volum se împart lucrările în, a) *activitatea științifică* — nu mai puțin de 37 lucrări, sfârșind cu monumentală *Terra, Introducere în geografie ca știință* (2 vol.); b) *activitatea didactică*, unde ni se dau tot pe atâtea lucrări, cărți de școală primară și secundară; cărți de popularizare, atlase; c) *activitate culturală*, străbătută însă de preocupări adânci educative, privind *poporul*, generațiile, clasele sociale. Numărul lucrărilor privitoare la această activitate *culturală* este deasemenea mare. Între acestea bibliograful listei amintite, dă și lucrarea de început a dlui prof. S. Mehedinți, *Ideile lui J. J. Rousseau asupra educației*. (Teză de licență, Buc. 1892). Sunt aci lucrări pur pedagogice ca de ex. *Profesorul temelii tuturor reformelor școlare 1929*, ce ar fi putut intra într'o rubrică „pedagogice“.

O mare parte din activitatea profesorului S. M. este legată de revista *Convorbiri Literare*. Din 1914, apare *Duminica Poporului*, o foaie menită a ținea poporul nostru în calea sănătoasă a tradițiilor sale autochtone, crez pe care-l găsim expus des în lucrările dlui S. M., mai ales la cele de cuprins pedagogic ori cultural. Vin apoi *recenziile* împrăștiate prin diferite reviste și ziare. Privim în urmă, o activitate prodigioasă. Figura profesorului S. M. este o figură de cărturar vestit, ce și-a închinat viața și activitatea, *culturii* de cea mai înaltă expresie.

Ion Chelcea.

*) Lucrările Institutului de Geografie al Universității din Cluj, vol. IV, 1928—29 (Omagiu profesorului S. Mehedinți, creatorul învățământului geografic modern în România) Cluj. Tip. Ardealul 1931.

M. SADOVEANU: *Uvar* — roman, 246 p., lei 66. În noul roman al dlui Sadoveanu se desfășoară pe două planuri povestirea vieții lui Uvar, un asiatic ră-

mas la noi din timpul războiului, la bătrânul dascăl Melinte, și a unui intelectual român, profesorul Melinte. Uvar, care în țara sa de ghiată n'a cunoscut decât suferințe, se adaptează mediului românesc și toate îl fac să se socotească la noi ca în raiu. Atitudinea aceasta de repede adaptare la mediul nostru fizic și social și perfecta mulțumire a lui Uvar, nu rămân fără răsunet în sufletul profesorului Melinte care, impresionat de viața primitivului și-o schimbă în mod fericit și pe a sa. Caracteristica romanului o face o lungă și minunată descriere a ținuturilor nord-siberiene, locul de obârșie al lui Uvar.

Noul roman al dlui Sadoveanu prezintă toate calitățile care au făcut din dsa cel mai citit scriitor al nostru.

IOAN LICEA, *Poezia populară* (52 pg., lei, 30). E un studiu cu metodă întocmit, de o claritate desăvârșită, care instruește și face plăcere într'o mare măsură. Având ocazie să vorbească unui public doritor de cultură despre poezia populară, autorul a avut gândul bun să publice cele comunicate într'un cerc restrâns. Cu deosebire interesant este ultimul capitol,

despre problemele ce se pun în legătură cu poezia noastră culturală (influențele exercitate asupra literaturii vecinilor).

DR. OD. APOSTOL: *Paradisul Satanei* (ed. aut. Piața Unirii 22 Cluj — lei 20). Se cunoaște interesul deosebit pe care l-au stârnit în anii din urmă câteva întâmplări senzaționale, în care oameni de bună condiție au fost împinși spre fapte dezonorante din cauza abuzului de stupefiante.

Pentru cei care doresc să se instruiască cunoscând ce sunt: *opiul, morfina, cocaina* și alte ispititoare otrăvuri care duc pe cei pătimași la moarte în ritmul cel mai accelerat, dl Dr. O. Apostol apreciatul colaborator al revistei noastre, a scris „*Paradisul Satanei*“, lucrare pe care o recomandăm călduros abonaților noștri. (D. G.)

*

Cititorilor noștri cari ne-au cerut lămuriri asupra unei bune reviste literare, le recomandăm călduros revista literară *Hyperion*, care apare la Cluj, sub conducerea dlui C. Argintaru, cu colaborarea unor distinși literați.

Abonamentul lei 200 anual, se face la redacție, Calea Dorobanților 60, Cluj.

POȘTA REDACȚIEI.

G. B. — *Cristur*. Am primit. Urmează. Trimiteți articole scurte.

A. Z. — *Feleac*. Continuați. Publicăm bucurosi din realizările practice ale învățătorilor.

A. Ș. — *Ludoș*. Desigur ne vom ocupa și cu problemele de organizare ale învățătorilor, îndeosebi a celor din Ardeal, pentru care am muncit, fără gând de răsplătă. Vom lămuri și rostul generației tinere în mișcarea învățătorescă.

Lia M. — *Hida*. La examenul de gradul II au drept să se prezinte în Decembrie 1932 numai cei cari au cerut inspecției până la 1 Iulie 1930. Orice cerere intrată după acest termen dă drept numai pentru sesiunea următoare de examen. După modificarea legii Iorga, se va face, cre-

dem, o nouă sesiune de examen.

I. B. — *Corund*. Examenul de definițivat se va ține în anul acesta în fiecare județ. Este o experiență ale cărei roade le vom vedea. Lipsa de profesori de specialitate cunoscători ai programei școlii normale și a metodei de lucru de acolo va duce, credem, la o scădere a prestigiului acestui examen. Examenul de definițivat a fost până acum o probă serioasă, pentru a-și încerca fiecare învățător încă odată în viața lui puterea de a se manifesta intelectual în fața foștilor lui profesori, aducând pe lângă pregătirea de trei ani și experiența vieții. Această probă trebuie să se facă în cele mai bune condiții pentru învățători, eliminându-se influențele lăaturalnice.